

HARJANEILIKKA

Dianthus barbatus L.

Yksi-, kaksi- tai monivuotinen, avomaa

Harjaneilikasta tulee 30-45 cm korkea ja yhtä leveä. Se on talvenkestävä ja kukkii kesä-heinäkuussa. Sitä voidaan viljellä yksi-, kaksi- tai monivuotisena. Harjaneilikka kukkii toisena vuonna tai kun se on saanut kylmän ajanjakson. Sillä ei ole suuria vaatimuksia kasvualustan pH-arvon suhteen ja ravinteikkaassa maassa se kukkii runsaasti. Kasvupaikan tulisi olla aurinkoinen tai osittain varjainen ja kalkkipitoinen.

Viljely

Harjaneilikka voidaan kylvää maaliskuussa ja istuttaa ulos touko-kesäkuussa 9-16 kpl/m². Se tarvitsee kylmän ajanjakson alle +5 °C kukkiakseen. Saksalaisissa kokeissa siemeniä on pidetty 8 viikkoa +5 °C lämpötilassa ja pistokkaita 10 viikkoa +2-5 °C lämpötilassa. Harjaneilikka voidaan myös kylvää suoraan avomaalle tai kylmään penkkiin alkukesällä. Siemeniä tarvitaan 3 g/1000 tainta kohden. Siemenmäärä on noin 900 kpl/g. Se itää +15 °C lämpötilassa kahdessa viikossa. Taimet harvennetaan elokuussa ja istutetaan kasvupaikalle 30 cm etäisyyksin. Kaksivuotisessa viljelyssä taimi saa kylmäkäsitellyn talvella ja se kukkii seuraavana kesänä. Mikäli se kärsii ravinnepuutoksesta se kukkii huonosti. Taimi lisääntyy rönsyistä ja siksi siitä usein tulee monivuotinen. Kasvusto leikataan juuresta syksyllä.

Lajikkeet

Esim. vanhempien lajikkeiden joukossa on matala lajike *Indian Carpet* erittäin hieno värisekoitus. Lajikkeella *Pink Beauty* on vaaleanpunaiset yksinkertaiset kukat. *Alba* on valkoinen lajike. Lajikkeella *Scarlet Beauty* on kirkkaanpunaiset yksinkertaiset kukat. Lisäksi on sekoituksia. Esim. yksivuotisen harjaneilikan *Barbatus*-ryh-

Harjaneilikka (IN)

mään kuuluvat lajikkeet *Barbarella*, *Beauty*, *Hollandia*, *Roundabout*, *Dunnetti*, *Homeland* ja *Oeschberg*.

Esim. *Dianthus chinensis*-hybrideissä, eli kiinanneilikka, on monia lajikkeita ryhmissä *Charms*, *Parfait*, *Telstar* ja *Princess*.

Sato

Harjaneilikka korjataan kun ensimmäiset kukat ovat avautuneet.

Käyttö

Harjaneilikka säilyy erittäin hyvin leikkokasvina, 7-10 päivää maljakossa.

LAIDUNKARSTA-OHDAKE

***Dipsacus fullonum* L.** Kaksivuotinen, avomaa

Ensimmäisenä vuonna laidunkarstaohdake muodostaa lehtiruusukkeen. Se ei saa talvehtia seisovassa vedessä koska se mätänee silloin helposti. Laidunkarstaohdake kukkii elo-syyskuussa ja siitä tulee noin 2 m korkea. Se on hunajakasvi ja vanha hyötykasvi.

Viljely

Laidunkarstaohdakkeella on suuret siemenet ja se on helppo kylvää huhtikuussa. Suomessa kasviin muodostuu runsaasti itäviä siemeniä. Siemeniä ostetaan ensimmäisenä ja toisena vuonna ja sen jälkeen tuotetaan siemeniä itse. Taimet istutetaan touko-kesäkuussa, mutta kasvusta saadaan satoa toisena vuonna. Sitä viljellään mustassa muovissa, noin 16 tainta/m². Taimia ei tarvitse tukea.

Lajikkeet

Lajista on myynnissä siemeniä ilman lajikenimeä..

Sato

Laidunkarstaohdake korjataan joko vihreänä jolloin se vielä ei ole valmis tai ruskeana kun se on täysin valmis. Jälkimmäisessä tapauksessa voidaan korjata myöhään. Se on piikikäs ja poimitaan siksi käsineet kädessä. Sadot ovat olleet hyviä.

Laidunkarstaohdake (Impecta)

Käyttö

Laidunkarstaohdaketta käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Maljakkokestävyys on yli kaksi viikkoa.

Kaunopunahattu (GK)

KAUNOPUNAHATTU

***Echinacea purpurea* (L.) Moench**

Monivuotinen

Kaunopunahattu viihtyy aurinkoisessa tai puolivarjoisessa kasvupaikassa ravinnepitoisessa ja ilmvassa maassa. Sillä on suuret päivänkakkaramaiset punaiset kukat ja siitä tulee noin 1 m korkea. Se on monivuotinen ja talvehtii melko hyvin. Se kukkii heinä-elokuussa ja säilyy noin 5 vuotta. Kaunopunahattu on myös lääkekasvi.

Viljely

Kaunopunahattu kylvetään tavallisesti maaliskuussa ja se itää hyvin. Siemenmäärä on noin 265 kpl/g. Taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa. Se voidaan myös kylvää myöhemmin ja istuttaa ulos vasta loppukesällä. Istutustiheys on noin 30 tainta/m² ja sitä viljellään mustassa

muovissa jota ei poisteta viljelyn aikana. Taimia ei tarvitse tukea. Kasvi on yleensä terve.

Lajikkeet

Vanhempia lajikkeita ovat esim. *Purpurea* ja *Pink Flamingo*. Muita lajikkeita ovat esim. *Alba*, *Magnus* ja *White Swan*.

Sato

Kaunopunahattulla on pitkä kukinta-aika ja se korjataan 2-3 viikon aikajaksolla kun noin puolet kukista on avautunut. Mikäli se kuivataan on kukin oltava täysin kehittynyt. Sato voi jäädä pieneksi.

Käyttö

Kaunopunahattua käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Kukot säilyvät 7-8 päivää maljakossa. Kuivana se menettää muotonsa, mutta sillä on erittäin hienostunut lilaan vivahtava väri ja siksi pidetty.

Kaunopunahattu (IN)

PALLO-OHDAKKEET

***Echinops bannaticus* Rochel
ex Schrad. (´ritro´) –
sinipallo-ohdake**

***Echinops exaltatus* Schrad. –
balkaninpallo-ohdake,
harmaapallo-ohdake**

***Echinops ritro* L. –
siperianpallo-ohdake**

***Echinops sphaerocephalus* L. –
valkopallo-ohdake**

Echinops bannaticus ja *E. ritro* muistuttavat paljon toisiaan ja joskus lajit ovat voineet sekaantua. Joskus niitä pidetään synonyymeinä. *E. bannaticus* on se jolla useammin on voimakkaampi sininen väri. *E. ritro* on hieman pienempi kooltaan. *E. sphaerocephalus* muistuttaa *E. ritroa*, mutta se haaroituu vähemmän. Pallo-ohdakkeet ovat monivuotisia.

Balkaninpallo-ohdakkeesta eli harmaapallo-ohdakkeesta tulee 90-120 cm korkea ja noin 60-75 cm

Valkopallo-ohdake (GK)

leveä. Se talvehtii hyvin ja kukkii heinä-elokuussa. Se viihtyy parhaiten kalkkipitoisessa ja ravinteikkaassa syvässä mullassa. Se ei siedä seisovaa vettä, mutta ei myöskään kuivaa kasvupaikkaa. Kasvu- paikan tulee olla aurinkoinen tai hieman varjoisa.

Sinipallo-ohdake on talvenkestävä ja tärkeämpi kuin harmaa. Sinisestä saadaan myös suuremmat sadot kuin harmaasta. Pyöreät piikkiset pallot ovat harvoin suuremmat kuin 4 cm halkaisijaltaan sinipallo-ohdakkeella, josta tulee noin 1 m korkea tai hyvässä maassa jopa yli. Sinipallo-ohdake kukkii heinäkuussa ja sillä on teräksensinisistä vaaleansinisiin olevat kukat. Lehdet ovat himmeän harmaanvihreät ja alapinnalla niillä on hopeanvärinen nukka. Voidaan vielä kesäkuussa kylvää avomaalle ja taimet istutetaan kasvupaikalle elo-syyskuussa.

Viljely

Pallo-ohdakkeet lisätään siemenestä. Siemen itää 14-20 päivässä +15-18 °C lämpötilassa. Siemeniä tarvitaan noin 50 g/1000 tainta kohden ja siemenmäärä on noin 60 kpl/g. Siemenet kylvetään maaliskuussa ja taimet istutetaan touko-kesäkuussa, 9-10 kpl/m², jotta saadaan tiheä kasvusto. Monivuotiset kasvit voidaan oikeastaan istuttaa koska tahansa kasvukaudella. Vanhempia taimia voidaan jakaa keväällä tai loppukesällä. Varsia ei tarvitse tukea. Pallo-ohdakkeita viljellään mustassa muovissa ja muoviva ei poisteta. Syksyllä varresta voi leikata 2/3 pois ja aikaisin keväällä taimet leikataan juuresta ja lannoitetaan moniravinteisella lannoitteella. Samat taimet antavat satoa noin 8-10 vuotta. Ensimmäisenä vuonna ei saada satoa.

Lajikkeet

Aikaisemmin on viljelty vanhempaa violetinsinisistä sinipallo-ohdake lajiketta. Sinipallo-ohdake lajikkeita ovat mm. *Taplow Blue* ja *Veitch's Blue*.

Sato

Sekä harmaa että sininen pallo-ohdake korjataan kun kukat ovat avautumassa, mikäli niitä käytetään tuoreena. Kukat poimitaan parin viikon aikana kun sininen väri on parhaimmillaan. Mikäli pallo-ohdaketta käytetään kuivattuna poimitaan se ennen kukintaa. Kun korjuuajankohta on mennyt ohi kukat menevät rikki. Sadot ovat hyvät.

Valkopallo-ohdakkeessa on pahanhajuista maitomaista nestettä, minkä takia käsiin on pidettävä kädessä kun siihen koskee.

Käyttö

Pallo-ohdakkeita käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Maljakkokestävyys on 2-3 viikkoa. Kukkanuput kuivataan. Kuivaus kestää noin pari viikkoa. Herkät ihmiset voivat saada kutiavan, punaisen ja turvonneen ihon kosketuksesta.

Balkaninpallo-ohdake (GK)

Sinipallo-ohdake (IN)

RÖLLINURMIKAT

Eragrostis tef (Zuccagni) Trotter – tefheinä

Eragrostis tenella L. Palib. – siroröllinurmikka

Tefheinä on taipuisa yli 1 m korkea ja tarvitsee tukea. Tefheinällä on pitkät korret jossa on pitkät ja sirot tähkät. Kasvupaikan tulee olla lämmin. Kuivina ja aurinkoisina kesinä varsi ei kasva tarpeeksi pitkäksi ja kasvi alkaa kukkia liian aikaisin. Tefheinä kukkii heinäkuusta syyskuuhun. Siroröllinurmikka on pystykasvuinen ja siitä tulee noin 1 m korkea ja se tarvitsee joskus tukea.

Viljely

Nämä yksivuotiset heinät kylvetään toukokuussa, kuten muutkin koristeheinät. Siemeniä tarvitaan noin 1 g/1000 tainta kohden. Siemen-

Röllinurmikka (GK)

Tefheinä (GK)

määrä on noin 3000 kpl/g. Taimet istutetaan ulos touko-kesäkuun vaihteessa, noin 50 kpl/m².

Lajikkeet

Tefheinästä on mm. lajikkeet *Love Grass* ja *Teff*.

Sato

Kaikki korjataan kerralla saksilla kun tähkät ovat hyvin kehittyneet, tavallisesti elo-syyskuussa. Lämpiminä kesinä saadaan hyvä sato.

Käyttö

Heiniä käytetään sekä tuoreena että kuivattuna.

ALPPIPIIKKIPUTKI

Eryngium alpinum L. Monivuotinen

Alppipiikkiputkesta tulee noin 80-90 cm korkea. Sillä on sinisenviolettiset kukat ja varret. Teräksensiniset kukinnot ovat noin 4 cm pitkät ja ne ovat 3-5 kpl ryhmissä. Kukkien alla on suuret siniset tornimaiset verholehdet. Taimella on syvä paalujuuri. Kasvi kukkii heinä-elokuussa. Alppipiikkiputki kasvaa parhaiten hyvin salaajitetussa syvässä, ilmapuissa, kevyessä, hiekkaja kalkkipitoisessa ja kosteutta pidättävässä maassa, jonka pH-arvo on 6,5-7,0. Kasvupaikan tulee olla aurinkoinen ja tuulensuojassa.

Alppipiikkiputki (GK)

Viljely

Siemeniä tarvitaan noin 3 g/1000 tainta kohden. Siemenmäärä on noin 500 kpl/g. Itääkseen siemenet tarvitsevat kylmäkäsitelyä. Mieluiten siemenet kylvetään avomaalle syksyllä jotta ne itävät keväällä. Vaihtoehtoisesti siemenet kylvetään keväällä ja siemenet kylmäkäsitellään jääkaapissa. Siemenet kylvetään silloin lautaselle, kostutetaan ja pidetään muutama päivä huoneenlämmössä. Sitten siemenet laitetaan viileään, +0-6 °C, jääkaappiin tai kellariin 1-1,5 kuukaudeksi. Heti kun siemenet ovat itäneet ne siirretään valoisaan ja viileään paikkaan noin +15 °C lämpötilaan. Kun alppipiikkiputki kylvetään keväällä se istutetaan kasvupaikalle kesäelokuussa taimien koosta riippuen. Istutusetäisyys on noin 30 x 30 cm. Satoa saadaan toisena vuonna. Ranskan Alpeilla alppipiikkiputkikasvustoa pidetään noin 5 vuotta ja kasvi vaatii 80-100 päivää jotta siitä saadaan satoa. Kolmannen vuoden jälkeen alppipiikkiputki voidaan myös jakaa.

Lajikkeet

Aikaisemmin viljeltiin tummansinistä, isokukkaista lajiketta. Muita lajikkeita ovat mm. *Amet-hyst*, *Blue Star* ja *Superbum*.

Sato

Alppipiikkiputki korjataan kun väri on voimakkaimmillaan ja ensimmäiset kukat ovat avautuneet.

Käyttö

Alppipiikkiputkea käytetään sekä kuivattuna että tuoreena. Maljakkokestävyys on 12-16 päivää. Mitä aikaisempi poiminta sitä parempi säilyvyys.

SINIPIIKKIPUTKI

Eryngium planum L.

Monivuotinen

Myös sinipiikkiputkella on siniset kukat ja varret. Kasvista tulee hieman korkeampi, noin 1 m. Varret ovat jäykät ja taimi on haaroittunut. Se kukkii heinä-elokuussa suurin tertuin joissa on pieniä sinisiä kukintoja ja piikkikäävät vihreät verholehdet. Sinipiikkiputki vaatii samanlaisen kasvualustan kuin alppiipiikkiputki ja siementen tulee olla kylmäkäsiteltyä ennen kylvöä. Se on hunajakasvi ja vetää puoleensa mehiläisiä ja muita hyönteisiä.

Viljely

Siemeniä tarvitaan noin 6 g/1000 tainta kohden. Siemenmäärä on noin 250 kpl/g. Kasvi kylvetään keväällä ja istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 20 kpl/m², rehevään maahan vain 9 kpl/m². Se siementää itsensä ja levittäytyy mikäli osa jätetään korjaamatta. Taimia ei tarvitse tukea. Taimet viljellään mustassa muovissa ja kasvusto muovineen kestää noin 10 vuotta. Kasvusto lannoitetaan vuosittain.

Sinipiikkiputki (IN)

Lajikkeet

Vanhemmalla lajikkeella *Blaukappe* on hyvin voimakas sininen väri. On myös olemassa siemeniä joita ei tarvitse kylmäkäsitellä.

Sato

Samasta kasvustosta saadaan tavallisesti satoa 5-8 vuotta. Sinipiikkiputki korjataan kun ensimmäiset kukat ovat avautuneet ja väri on parhaimmillaan elokuussa. Paras sadonkorjuu aika on 2-4 päivää ja aurinkoisessa säässä se on vielä nopeammin ohi. Mikäli kukat kuivataan tulee niiden olla täysin auki satoa korjattaessa. Sato on hyvä.

Käyttö

Sinipiikkiputkea käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Maljakkokestävyys on 12-16 päivää.

Sinipiikkiputki (IN)

PURPPURAPUNALATVA

Eupatorium purpureum L.

Monivuotinen

Purppurapunalatvasta tulee 120-180 cm korkea ja 90 cm leveä. Se talvehtii hyvin. Kasvualustan tulee olla kalkkipitoinen, kostea, ravinteikas ja multava. Kasvi viihtyy aurinkoisessa tai puoli-varjoisessa kasvupaikassa. Se tuoksuu hyvälle.

Viljely

Purppurapunalatva lisätään siemenestä tai jae-taan ja istutetaan keväällä tai syksyllä. Siemeniä tarvitaan 2 g/1000 taimelle. Itämisen aikana siemenet pidetään ensin 2-4 viikkoa +18-22 °C lämpötilassa ja korkeassa ilmankosteudessa. Sitten kylvös pidetään 4-6 viikkoa -4 - +4 °C lämpötilassa. Istutusetsäisyys on 50-60 x 50 cm. Samaa kasvustoa voidaan viljellä 3-4 vuotta.

Lajikkeet

On mm. olemassa lajike *Little Red* ja lajista myydään myös siemeniä ilman lajikenimeä.

Purppurapunalatva (IN)

Sato

Purppurapunalatva korjataan kun vähintään puolet kukista tai melkein kaikki on auki.

Käyttö

Purppurapunalatva säilyy 10-16 päivää maljakkossa.

Purppurapunalatva (IN)

FENKOLI

Foeniculum vulgare Mill.

Fenkoli on monivuotinen, mutta sitä viljellään yksivuotisena koska se ei talvehdi meillä. Siitä tulee 1,2 m korkea ja 60 cm leveä. Se kukkii loppukesällä. Ulkoasultaan se muistuttaa tilliä ja salaattifenkolia ja se tuoksuu anikselle. Tavallisesti fenkolia viljellään vihreiden varsien ja lehtien takia, mutta mikäli sen annetaan kukkia käytetään sitä koristekasvina. Fenkoli viihtyy syvässä multavassa, ravinne- ja kalkkipitoisessa maassa. Maan pH-arvon tulisi olla yli 6. Kasvupaikka saa olla aurinkoinen tai hieman varjainen.

Viljely

Fenkoli lisätään siemenestä. Siemenmäärä on noin 260 kpl/g. Siemenet kylvetään suoraan avomaalle maan lämmettyä. Siemenet kylvetään

nauhaan 25-40 cm rivietäisyydelle. Taimettumiseen menee 2-3 viikkoa. Fenkolia lannoitetaan kohtuullisesti hyvin lannoitetun esikasvin jälkeen.

Lajikkeet

Fenkolista on olemassa sekä vihreä- että punalehtisiä lajikkeita. Molempia voi käyttää joko koristeena tai mausteena. Vanhemmalla lajikkeella *Purpureum* on purppuranvivahteiset lehdet, jotka luovat hyvän vastakohtan kukinnoille.

Sato

Lehdet korjataan kukkien kehittyttyä heinä-syyskuussa.

Käyttö

Fenkolia käytetään sekä tuoreena että kuivattuna.

Fenkoli (IN)

PALLOHÄNNÄT

Gomphrena globosa L. – pyöröpallohäntä

Gomphrena haageana Klotzsch – kartiopallohäntä Yksivuotisia, lämmittämätön kasvihuone

Pyöröpallohännällä on pienet kuulanmuotoiset kukat. Kasvista tulee 30-40 cm korkea. Se kukkii heinä-syyskuussa. Se vaatii paljon aurinkoa ja lämpöä. Kasvi haaroittuu ja sillä on pensasmainen kasvutapa.

Kartiopallohäntä kukkii elokuun lopusta lokakuulle tummanpunaisin tai oranssinvärisin kukin. Se ei haaroitu kovin paljon. Siitä tulee noin 80 cm korkea.

Viljely

Pyöröpallohäntä kylvetään maaliskuussa. Se tarvitsee paljon valoa ja se itää +20 °C lämpötilassa 10-14 päivässä. Kasvia viljellään kylmässä kasvihuoneessa. Siemenmäärä on noin 400 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 5 g/1000 tainta

Kartiopallohäntä (GK)

kohden. Taimimäärä on 20-25 kpl/m² ja taimet istutetaan 20 x 25 cm etäisyydelle. Pyöröpallohäntää viljellään suunnilleen kuten kartiopallohäntää. Viljelyaika on 2-3 kuukautta.

Kartiopallohäntä kylvetään siemenestä huhtikuussa. Siemeniä tarvitaan 15 g/1000 tainta kohden. Taimet istutetaan ulos lämmittämättömään kasvihuoneeseen kesäkuussa. Istutustiheys on noin 50 kpl/m². Kasvi on herkkä sienitaudeille taimivaiheessa ja myös myöhemmin. Jatkuva korkeassa kosteudessa taimet voivat kuolla. Sienitauteja on joskus torjuttava. Lehtikirvat voivat myös vaivata kasvia. Se ei siedä seisovaa vettä. Kartiopallohäntää viljellään yli +4 °C lämpötilassa.

Lajikkeet

Pyöröpallohännästä on joulunpunaisia ja oranssinvärisiä lajikkeita sekä sekoituksia. Vanhempi lajike *Pink* on vaaleanroosa ja *Dark Purple* on tumman violetti. Lisäksi on mm. lajikkeet *QIS White*, *QIS Rose* ja *Buddy*.

Kartiopallohännästä on esim. vanhempi lajike *Flashing Light*, joka on joulunpunainen ja siitä tulee noin 30 cm korkea.

Sato

Pyöröpallohäntä korjataan kun kukat ovat pyöreät. Kaikki varret voidaan silloin leikata juuresta kerralla ja lajitella. Pitkässä viljelyssä varret poimitaan yksitellen. Siitä saadaan hyviä satoja.

Kartiopallohäntä korjataan kun kukat ovat pyöreät ja kuulamaiset. Satoa korjataan pitkän ajanjakson kuluessa ja mitä enemmän poimitaan sitä suurempi sato saadaan ja sitä enemmän kasvi haaroittuu. Oikea korjuuajankohta kestää noin viikon. Sato ei ole suuri.

Käyttö

Pyöröpallohäntä kestää noin 10 päivää leikkona. Sitä käytetään myös kuivattuna.

TATAARIVIUHKO

Goniolimon tataricum (L.)

Boiss

Monivuotinen

Tataariviuhko on monivuotinen ja taimen korkeus on noin 50 cm. Se talvehtii hyvin paitsi paikoissa missä on seisovaa vettä. Hiekkaiset rinteet ovat hyviä. Se viihtyy lähes kaikissa maalajeissa, mutta parhaiten hiekkassa. Tataariviuhkolla on valkoiset kukat ja se kukkii heinäkuun toisella puoliskolla. Huonoina vuosina kasvi voi mahdollisesti olla kukkimatta. Mikäli on liian tuulista, Suomessa kuitenkin harvoin, voi kasvusto lakoontua.

Viljely

Tataariviuhko kylvetään siemenestä maaliskuussa kasvihuoneessa. Siemeniä tarvitaan 2 g/1000 tainta kohden. Siemenet itävät tavallisesti hyvin, mutta kylvölaatikot eivät saa olla liian kosteita koska kasvitautit voivat silloin helposti iskeytyä

kasveihin. Taimet kasvavat hitaasti. Kylvöstä koulumiseen menee noin kolme viikkoa. Taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 9 kpl/m² ja noin 40 x 40 cm etäisyydelle. Samaa kasvustoa viljellään noin 5 vuotta eli kolme satovuotta penkissä. Viljelyn aikana voi tulla hometta ja kukasta tulee silloin ruskea.

Lajikkeet

Lajista myydään siemeniä ilman lajikenimeä.

Sato

Kasvista voi saada pienen sadon jo toisena vuonna istutuksesta. Täysi sato saadaan kolmantena vuonna istutuksesta. Kukat poimitaan täysin avautuneena, ne eivät avaudu enää myöhemmin. Sopiva korjuuajankohta kestää noin viikon.

Käyttö

Tataariviuhkoa käytetään enimmäkseen kuivatuna. Tuoreena se kestää hyvin kauan.

Tataariviuhko (GK)

KESÄHARSO

Gypsophila elegans Bieb.

Yksivuotinen

Kesäharso on yksivuotinen ja siitä tulee noin 40 cm korkea. Se kukkii heinä-elokuussa valkoisin kukin.

Viljely

Kesäharso kylvetään maaliskuussa. Siemenmäärä on 2000 kpl/g. Se itää kolmessa viikossa +15 °C lämpötilassa. Taimet istutetaan touko-kesäkuussa, noin 30 kpl/m². Se voidaan myös kylvää suoraan avomaalle touko-kesäkuussa, siemenmäärä on silloin noin 35 g/100 m. Tavallisesti kasvi on terve.

Lajikkeet

Vanhemmista lajikkeista on lajikkeella *Covent Garden* valkoiset kukat ja siitä tulee noin 40 cm korkea. Lajike *Rosea* on ruusunpunainen ja siitä tulee 40-50 cm korkea. Lajike *Purpurea* on

purppuranpunainen. Muita lajikkeita ovat mm. *Crimson*, *Monarch White* ja *Red Cloud*.

Sato

Koko varsi juurineen korjataan kun suurin osa kukista on avautunut. Juuri poikkaistaan niputuksen jälkeen. Kesäharsosta saa hyviä satoja.

Käyttö

Kesäharsoa käytetään tuoreena kesäisissä kimpuissa. Se kestää noin viikon maljakossa ja on etyleenille herkkä.

Kesäharso (GK)

MORSIUSHARSO

***Gypsophila paniculata* L.**

Monivuotinen

Morsiusharso on monivuotinen ja tavallisesti se talvehtii hyvin paitsi savimaissa. Kasvista tulee noin 1 m korkea ja se kukkii heinä-elokuussa. Sillä on paalujuuri joka helposti menee poikki savessa roudasta johtuen. Kasvupaikan tulee olla lämmin ja aurinkoinen. Maan tulee olla läpäisevä. Morsiusharsoa viljellään syvässä, kalkkipitoisessa ja hyvin salaojitetussa kevyessä maassa. Se ei siedä märkiä maita, mutta vaatii tasaisen kosteuden. Turvetta, hiekkaa ja kalkkia voi lisätä maahan. pH-arvo pidetään 6,5-7,5. Sitä viljellään aurinkoisessa paikassa. Morsiusharso reagoi pitkään päivään, kriittinen päiväpituus on 16 tuntia.

Viljely

Yksinkertaiset lajikkeet lisätään tavallisesti siemenestä. Siemeniä tarvitaan noin 2 g/1000 tainta kohden ja noin 1000 siementä/g. Siemeniä ei peitetä ja ne itävät +15 °C lämpötilassa 2-3 viikossa. Morsiusharso kylvetään maaliskuussa kasvihuoneessa ja istutetaan ulos avomaalle touko-kesäkuussa, noin 15 tainta/m² mustaan muoviin. Kasvu-aika on 2-3 kuukautta. Siitä saadaan satoa toisena vuonna kylvöstä. Taimet voidaan jakaa 3-4 vuoden kuluttua ja ne on vuosittain lannoitettava NPK-lannoitteella.

Kerrotut lajikkeet lisätään parhaiten varsipistokkaista alkukesällä. Lisäyksessä otetaan latvapistokkaita kasvullisista taimista. Pistokkaan pituus on 8-10 cm. Juuret kehittyvät 3-4 viikossa. Juurtuneita pistokkaita voi säilyttää viileässä 3-5 kuukautta. Taimet kuolevat ajan kuluessa ja samaa kasvustoa pidetään noin neljä vuotta (5-8 vuotta). Kasvia lannoitetaan vasta toisena vuonna. Ulkomailla on morsiusharsolla esiintynyt sirkkalehdillä *Phytophthora cactorum*'in aiheuttamaa hometta.

Morsiusharso (GK)

Lajikkeet

Kukat ovat joko yksinkertaiset tai kerrotut. Vanhempi valkoinen lajike tulee noin 1 m korkeaksi ja sillä on noin 50 % kerrottuja kukkia. Vanhempi lajike *Baby's Breath* on kerrottu ja siitä tulee noin 90 cm korkea. Myös vanhempi lajike *Snowflake* on kerrottu ja siitä tulee 1 m korkea. Muita lajikkeita ovat mm. *Bristol Fairy*, *Flamingo* ja *Perfecta*.

Sato

Varret korjataan kun suurin osa kukista on avautunut. Kukat voidaan myös poimia kun 1/3 kukista on avautunut, mutta silloin oksat on laitettava yöksi veteen missä on kasviravinnetta. Koko kukka leikataan ja se voidaan kuivata pystyssä tai riippuen. Se myydään oksittain tai painon mukaan.

Käyttö

Morsiusharsoa käytetään tuoreena leikkokukkana kesäisissä kimpuissa. Se säilyy noin viikon maljakossa ja useamman viikon kylmiössä. Se voidaan myös kuivata.

ISOAURINGONKUKKA

***Helianthus annuus* L.**

Yksivuotinen

Kasvupaikka saa olla aurinkoinen, lämmin ja tuulelta suojattu. Isoauringonkukka tarvitsee hyvän kasvualustan, mutta varovaisen lannoituksen. Se viihtyy kalkkipitoisessa maassa jonka pH-arvo on 5,5-6,0. Sitä ei tulisi viljellä kosteissa paikoissa koska se ei siedä seisovaa vettä.

Viljely

Isoauringonkukka on eräs harvoja kasveja joka voidaan kylvää suoraan peltoon 3-4 cm syvyyteen. Siemenet kylvetään 20 cm taimietäisyydelle rivissä. Rivietäisyys voi olla 25-35 cm riippuen kylvökoneen tyypistä ja rikkaruohojen torjuntamenetelmästä. Siemenmäärä on 15-25 kpl/g. Sie-

meniä tarvitaan noin 100 g/1000 tainta kohden. Suorakylvössä tarvitaan siemeniä 80 g/100 m. Siementuotannon peltoviljelyssä ja rivikylvössä on siemenmäärä 5-8 kg/ha kasvuston tiheydestä riippuen. Taimitiheys on noin 100 000 - 140 000 taimea/ha. Siemenet itävät kahdessa viikossa +15 °C lämpötilassa. Rivietäisyys vaihtelee koneesta riippuen. Nopea ja tasainen taimettuminen estää rikkakasvien kasvun. Taimet ovat suuret ja rikkaruohot kitketään mekaanisesti traktorisokerijuurikasharalla aikaisessa vaiheessa.

Ravinteikas maa tarvitsee vain kevyen lannoituksen. Kasvi saattaa tarvita tuentaa. Isoauringonkukka ei ole kovin altis tuhohyönteisille, mutta peltolude voi vahingoittaa kasvupistettä taimivaiheessa. Pahkahome ja harmaahome voivat tuhota kukkapohjuksen loppukesällä. Kukinta-aika vaihtelee kylvöstä riippuen. Mikäli se kylvetään toukokuussa kukkii se heinäkuussa. Mikäli halutaan aikainen sato istutetaan taimista.

Isoauringonkukka (IN)

Isoauringonkukka (IN)

Lajikkeet

Vanhemmista lajikkeista käytetään leikkokasveina erityisesti matalampia lajikkeita *Holiday* josta tulee 120 cm korkea, *Floristan* noin 100 cm korkea ja *Valentine* 150 cm. Muita lajikkeita ovat *Bismarckianus* 300 cm, *Giganteus* 300 cm, *Abendsonne* 200 cm, *Sungold* 150 cm, *Sungold Dwarf* 60 cm ja *Teddy Bear* 40 cm. Kukan väri vaihtelee keltaisesta ruskeaan. Matalampia lajikkeita ei tarvitse tukea. Muista lajikkeista voi mainita lajikkeet *Autumn Beauty* ja *Ikaros*.

Sato

Isoauringonkukka korjataan yksittäin noin joka toinen päivä. Kukkien tulisi olla melkein täysin auki. Isoauringonkukasta saadaan hyviä satoja.

Käyttö

Isoauringonkukkaa käytetään sekä tuoreena että kuivattuna, mutta ne ovat vaikeita kuivattaa. Ne sopivat isoihin kimppuihin tai yksittäiskasveiksi. Maljakkokestävyys on 6-10 päivää. Siemenet voidaan myös kuivattaa linnunsiemeniksi.

HIETAOLKIKUKKA

Helichrysum arenarium (L.) Moench

Monivuotinen

Hietaolkikukka on kivikkokasvi joka kasvaa kuivilla paikoilla. Kasvi talvehtii hyvin kuivassa ja hiekkaisessa paikassa. Se ei siedä seisovaa vettä. Muovi poistetaan toisena vuonna ja sen jälkeen kasvi leviää matoksi. Siitä tulee noin 30 cm korkea ja se kukkii heinäkuussa. Koko kasvi tuoksuu.

Viljely

Hietaolkikukka kylvetään maaliskuussa ja se istutetaan ulos mustaan muoviiin touko-kesäkuussa, noin 20 tainta/m². Istutustiheys riippuu siitä kuinka nopeasti halutaan tiheä kasvusto. Siemeniä tarvitaan 0,25 g/1000 tainta kohden. Siemenet ovat pieniä ja niitä ei tarvitse peittää. Taimet voivat helpolla mädäntyä liian kosteassa laatikossa. Tavallisesti siemenet itävät helposti. Laboratoriokokeissa optimaalinen itämislämpötila on ollut +25 °C. Siementen itävyys laskee kolmessa vuodessa puoleen. Kylvöstä koulumiseen kestää noin kolme viikkoa. Hietaolkikukkaa lisätään myös helposti pistokkaista.

Sato

Taimista saadaan satoa toisesta vuodesta alkaen istutuksesta. Täysi sato saadaan kolme vuotta istutuksesta. Varret poimitaan yksitellen ennenkuin kukat ovat täysin avautuneet, ne avautuvat kun ne ovat kuivat. Hietaolkikukasta saadaan varma ja hyvä sato.

Käyttö

Hietaolkikukkaa käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Kasvi sopii sepeleihin koska varsi on taipuisa myös kuivattuna.

TUOKSUOLKIKUKKA

Helichrysum foetidum L. Moench

Yksivuotinen

Tuoksuolkikukan siemen on pieni. Siemen kylvetään maaliskuussa ja istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 20 kpl/m² mustaan muoviiin. Kasvi kukkii elokuussa keltaisin kukin jotka ovat tertuissa. Siitä tulee noin 50 cm korkea ja siinä on voimakas haju tai tuoksu.

Sato

Kasvi korjataan kun kukat ovat puoliksi avautuneet noin kerran viikossa kuukauden ajan. Satomäärät eivät ole kovin suuret kesinä jolloin on huono sää.

Käyttö

Tuoksuolkikukkaa käytetään enimmäkseen kuivattuna ja voimakas haju vähenee kuivauksessa.

Tuoksuolkikukka (GK)

HOPEAKÄPÄLÄ

Helichrysum petiolare Hilliard & B.L.Burtt

Yksivuotinen

Hopeakäpäälää viljellään yksivuotisena koska se ei ole Suomessa talvenkestävä. Se kukkii heinä-elokuussa ja siitä tulee noin 30 cm korkea ja 60-90 cm leveä. Kasvualusta saa olla melko kalkki- ja ravinnepitoinen, kevyt ja läpäisevä. Kasvupaikan on oltava aurinkoinen tai hieman varjoisa.

Viljely

Hopeakäpäälää kylvetään maalis-huhtikuussa ja istutetaan ulos touko-kesäkuussa 45-60 cm etäisyyksin. Kotipuutarhoissa sitä voidaan lisätä kasvullisista pistokkaista alkukesällä tai hieman puutuneista pistokkaista loppukesällä. Kasvu tyrehtyy mikäli ei lannoiteta tarpeeksi. Hopeakäpäälää on ainavihanta kasvi. Se on keltainen, matala ja nukkainen.

Lajikkeet

Lajikkeita ovat mm. *Limelight*, *Microphylla*, *Roundabout*, *Silver Mist* ja *Variegata*.

Käyttö

Hopeakäpäälää käytetään kuivattuna.

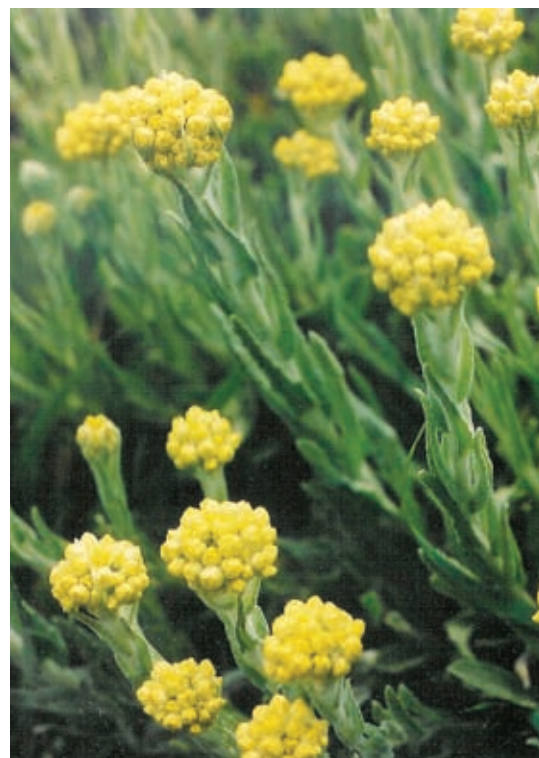
PIKKUOLKIKUKKA

Helichrysum thianshanicum Regel

Monivuotinen

Pikkuolkikukka on kivikkokasvi, joka kukkii keltaisin kukin kesäkuussa. Se muistuttaa hietalokkukkaa ja kissankäpäälää, mutta siitä tulee vain 15-20 cm korkea. Siinä on voimakas currymainen tuoksu.

Pikkuolkikukka kylvetään maalis-huhtikuussa ja istutetaan touko-kesäkuussa, noin 20 tainta/m². Siemenet itävät +20 °C lämpötilassa 10-20 päivässä ja taimet voidaan koulia 4-6 viikon kulluttua kylvöstä. Siemeniä tarvitaan ½ g/1000 tainta kohden ja siemeniä ei peitetä. Viljelyaika on noin 4 kuukautta. Sitä ei viljellä mustassa muovissa ja samaa kasvustoa viljellän yleensä noin 5 vuotta. Se muodostaa mattoja. Viljelylämpötilan tulisi mieluiten olla noin +15 °C.

Pikkuolkikukka (GK)

Lajikkeet

Lajiketta *Goldkind* viljellään.

Sato

Pikkuolkikukka poimitaan noin viikon ajan ennen kuin kukat ovat täysin auki.

Käyttö

Pikkuolkikukka on matala ja sitä käytetään kuivattuna pääsiäiseksi. Tuoreena se sopii pieniin sidontoihin ja seppeleisiin.

Partaohra (GK)

PARTAOHRA

Hordeum jubatum L.

Yksivuotinen

Kasvista tulee 40-60 cm korkea ja tähkä on noin 10 cm pitkä. Tähdät ovat vihreitä ja niissä on pitkä roosan-violetti harja päässä. Partaohra kukkii heinä-elokuussa ja kestää noin 100 päivää kylvöstä tähkimiseen.

Viljely

Mikäli partaohra istutetaan taimista kylvetään se toukokuun alussa ja istutetaan ulos toukokuun lopussa, noin 60-70 tainta/m². Siemenmäärä on 600 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 5 g/1000 tainta kohden. Kasvi itsekyllää itsensä. Partaohra on tavallisesti terve kasvi.

Lajikkeet

Eräällä vanhemmalla lajikkeella on vaaleanvihreät tähkät jossa on punertavat päät.

Sato

Partaohra poimitaan heinäkuussa ja sen sadonkorjuuaika on 3-4 viikkoa. Se poimitaan joka kolmas päivä ja siitä saadaan hyviä satoja mikäli kasvit ehditään poimia yksitellen. Varret poimitaan kun tähkät ovat sulkeutuneet ennen röyhyn kehittymistä.

Käyttö

Partaohraa käytetään enimmäkseen tuoreena leikkokasvina. Kasvi on helppo kuivata, mutta se rikkoontuu helposti kuivauksen jälkeen koska tähkät avautuvat kun ne ovat kuivat.

KUUNLILJAT

Hosta sp. Tratt.

Monivuotinen

Hosta-suvun monia lajeja viljellään kukkapenkeissä ja kirjoissa lajin ominaisuudet kuvataan tästä näkökulmasta. Niiden ominaisuuksista leikkona ei juurikaan ole tietoa vaikka koristeelliset lehdet hyvin sopivat kimpuihin.

Viljely

Taimista tulee 45-90 cm korkeita ja 60-90 cm leveyttä. Niillä on tavallisesti hyvä talvenkestävyys ja ne kukkivat kesä-heinäkuussa. Kasvialustan tulee olla kostea, läpäisevä ja ravinnerikas ja sisältää paljon orgaanista ainesta. Kasvilla ei ole suurta vaatimusta kasvialustan pH-arvon suhteen. Kasvupaikka voi olla aurinkoinen tai varjoisa.

Vanhemmat taimet voidaan jakaa keväällä tai loppukesällä. Istutustaistius on voimakkaasti kasveille lajeille 60 x 60 cm, keskivoimakkaasti kasva-

ville 40-50 x 40 cm ja heikosti kasvaville 25-30 x 30 cm. Taimia lannoitetaan keväällä moniravinlannoitteella. Etanat voivat vahingoittaa lehtiä. Samaa kasvustoa pidetään 6-10 vuotta.

Lajit ja lajikkeet

Vanhemmissa siemenluetteloissa mainitaan Hosta sieboldiana Elegans-Strain, Hosta ventricosa ja Hosta New Hybrids sopiviksi leikkokasveiksi.

Kuunliljat, joista on monia lajikkeita ja jotka pärjäävät Suomen ilmastossa ovat mm.:

Hosta fortunei, komeakuunlilja, josta on ainakin yhdeksän eri muotoa ja joista seuraavat ovat yleisimmät:

Hosta fortunei 'Stenantha', kartanokuunlilja, jolla on vaaleat siniharmaavihreät lehdet.

Hosta fortunei 'Aurea' ('Albopicta Aurea'), kelmäkuunlilja, jolla on kellertävänvalkoiset ja vihreänkeltaiset lehdet.

Hosta fortunei 'Obscura', tummakuunlilja, jolla on tummanvihreät himmeänkiiltävät lehdet.

Hosta fortunei 'Hyacinthina', hopeakuunlilja, jolla on sinisenharmaat lehdet.

Kuunlilja (IN)

Hosta lancifolia, japaninkuunlilja, jolla on tummanvihreät lehdet.

Hosta undulata 'Erromena', hämykuunlilja, jolla on vaaleamman vihreät ja suuremmat lehdet kuin lajilla H. lancifolia.

Hosta undulata 'Albomarginata', isoraitakuunlilja, jolla on kellertävänvalkoiset lehdet.

Hosta sieboldiana, sinikuunlilja, jolla on siniseen vivahtavat lehdet ja liilansiniset kukat.

Hosta sieboldiana 'Elegans', komeasinikuunlilja, jonka lehdet vivahtavat tummemman siniseen kuin lajilla H. sieboldiana.

Hosta 'Elata', isokuunlilja, jonka lehdet vaihtelevat vaaleansinivihreästä tummanvihreään.

Sato

Poimittaessa tulee lehtien olla hyvin kehittyneitä ja niissä tulee olla hyvä nestejännitys.

Käyttö

Maljakkokestävyys on 6-12 päivää.

Kuunlilja (GK)

MORSINKO

Isatis tinctoria L.

Kaksivuotinen

Morsinko on kaksivuotinen iso puutarhan yksinäiskasvi. Ensimmäisenä vuonna muodostuu ainoastaan lehtiruusukske. Jotta se kukkisi tarvitaan kylmäkausi. Toisena vuonna muodostuu noin 2 m korkea kukkavana. Se kukkii elokuun alussa keltaisin kukin. Se talvehtii hyvin ja kasvaa Suomessa myös luonnossa. USA:ssa ja Kanadassa sitä pidetään kotieläimille myrkyllisenä rikkakasvina.

Viljely

Morsinko kylvetään huhtikuun lopussa ja se istutetaan touko-kesäkuussa, noin 20 kpl/m², mikäli sitä viljellään mustassa muovissa. Sitä voidaan myös viljellä ilman mustaa muovia.

Morsinko (GK)

Morsinko kuuluu kaalien sukuun ja sitä voivat vaivata samat kasvitautit ja tuholaiset.

Lajikkeet

Lajista myydään siemeniä ilman lajikenimeä.

Sato

Taimea kohden muodostuu noin 10 kukintoa jotka valmistuvat suunnilleen samaan aikaan ja kaikki poimitaan kerralla. Morsinko antaa hyvän sadon.

Käyttö

Morsingosta käytetään kukinnot siemenineen, jotka korjataan kukinnan jälkeen. Siemenet tummuvat hieman ennen kuin ne korjataan koska muoto säilyy silloin paremmin. Morsinkoa käytetään joko tuoreena tai kuivattuna. Kokonsa puolesta se on erikoinen kasvi eikä ole kovin yleisesti käytössä.

Morsinko (GK)

JÄNÖNHÄNTÄ

Lagurus ovatus L.

Yksivuotinen

Jänönhännästä tulee 40-50 cm korkea. Korressa on vaalea ja soikea tähkä jossa on nukkaa ja sitä pidetään yhtenä kauneimmista ruohoista. Kasvi on harmaanvihreä. Se kukkii heinäkuusta hallan tuloon.

Viljely

Jänönhäntä voidaan kylvää suoraan kasvupaikalle toukokuussa ja kylvöstä tähkimiseen kuluu noin 100 päivää. Suorakylvössä siementarve on noin 10 g/100 m. Siemenmäärä on 1600-3300 kpl/g. Siemenet voidaan myös kylvää huhtikuussa ja istuttaa taimet ulos touko-kesäkuussa, noin 30 kpl/m². Siemeniä tarvitaan noin 2 g/1000 tainta kohden. Jänönhäntä tarvitsee suhteellisen vähän lannoitusta. Se viihtyy aurin-

Jänönhäntä (GK)

koisessa paikassa hyvin salaojitetussa maassa. Kasvualustan tulee olla ravinnepitoinen ja sitä täytyy voida kastella kuivina kausina.

Lajikkeet

On olemassa lajikkeita joista tulee noin 25 cm tai 40 cm korkeita.

Sato

Jänönhäntä poimitaan yksittäin heti kun ponnet alkavat näkyä tähkän alaosassa. Se poimitaan heinäkuun lopusta syksyyn. Siitä saadaan tavallisesti hyvä sato.

Käyttö

Jänönhäntää käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Maljakkokestävyys on 5-7 päivää. Kuivattuna sillä on hyvä kestävyys.

Kultahainä (GK)

KULTAHEINÄ

Lamarckia aurea (L.) Moench

Yksivuotinen

Kultahainästä tulee 15-20 cm korkea. Sillä on noin 5 cm pitkät ja 0,5-1,5 cm leveät yksipuolisesti kasvavat tähkät. Väri vaihtelee vihreästä kullankeltaiseen.

Viljely

Kultahainä on yksivuotinen ruoho, joka voidaan kylvää suoraan avomaalle touko-kesäkuussa. Jotta saataisiin enemmän tähkiä suositellaan taimikasvatusta. Silloin voidaan kylvää toukokuussa ja istuttaa taimet ulos kesäkuun lopussa, noin 50 kpl/m², tai 20-25 cm rivietäisyydelle ja noin 10 cm taimietäisyydelle. Siemen itää kahdessa viikossa. Kylvöstä kestää noin kolme kuu-kautta kunnes tähkät ovat kehittyneet. Kultahainä on tavallisesti terve kasvi. Ruohokasveja lannoitetaan maltillisesti.

Sato

Kultahainä korjataan heinä-elokuussa kun tähkät vielä ovat vihreät. Mikäli tähkistä tulee kullankeltaiset heikkenee laatu kuivattuna ja tähkät rikkoontuvat. Korjuu-aika kestää noin viikon. Koko kasvusto korjataan kerralla saksilla. Ruoho rikkontuu jos sadonkorjuu tapahtuu liian myöhään ja sen huomaa tähkän tummumisesta. Lämpimänä syksyinä voi saada toisen sadon, mikäli ensimmäisellä kerralla on korjannut aikaisin. Kultahainästä saadaan tavallisesti hyviä satoja.

Käyttö

Kultahainää käytetään sekä tuoreena että kuivattuna pienissä kimpuissa ja asetelmissa. Tuore varsi voi olla liian lyhyt sidontatöihin. Kultahainä kuivataan usein roikkuen, vaikka ulkonäkö säilyisi paremmin pystyasennossa.

TÄHKÄLAVENTELI

Lavandula angustifolia Mill. Monivuotinen

Tähkälaventeli on monivuotinen, mutta se ei aina talvehdi hyvin. Se kukkii heinäkuussa. Kukat ovat huomaamattomat ja koko kasvi tuoksuu voimakkaasti. Tähkälaventelista tulee ajan kuluessa noin 50 cm korkea puumainen puolipensas. Kasvualusta saa olla hiekansekainen ja vesi ei saa jäädä seisomaan. Tähkälaventeli viihtyy kuivassa ja lämpimässä kasvupaikassa.

Viljely

Tähkälaventeli lisätään huhtikuussa siemenestä, joka joskus voi itää huonosti. Siemeniä tarvitaan 5 g/1000 tainta kohden. Siemenet itävät parhaiten pimeässä ja taimikasvatus voi kestää kuukauden. Mikäli siemenet eivät ole itäneet 3-4 viikossa tarvitaan 15-30 vuorokautta kestävä (-4 - +4 C) kylmä ajanjakso. Taimet istutetaan touko-kesäkuussa noin 25 kpl/m² ja 25 x 25 cm istutusetäisyydelle. Lopullinen taimietäisyys saa olla suurempi koska osa taimista kuolee talven aikana. Viljelyssä käytetään

mustaa muovia. Kasvusto uusitaan välillä ajamalla pienellä niittokoneella. Kasvualustaan jätetään lyhyt sänki. Tähkälaventelia voidaan myös lisätä pistokkaista. Sitä lannoitetaan maltillisesti. Sieni- ja virustaudit voivat joskus vaivata kasvustoja.

Lajikkeet

Viljelyssä olevia lajikkeita ovat mm. *Alba*, *Hidcote*, *Munstead* ja *Rosea*.

Sato

Tähkälaventeli kukkii toisena vuonna istutuksesta, mutta vanhemmat taimet antavat suuremman sadon. Tavallisesti varret poimitaan yksitellen. Tähkälaventeli korjataan noin kahden viikon aikana ja kukkien tulisi olla täysin avautuneet. Siitä saadaan hyviä satoja.

Käyttö

Tähkälaventelin sekä kukat että lehdet tuoksuvat sekä tuoreena että kuivattuna. Tuoksu voi olla hyvin voimakas yliherkille henkilöille. Koko kasvia käytetään kuivattuna. Kukat ja varret kuivataan erikseen.

Tähkälaventeli (GK)

Tähkälaventeli (IN)

KESÄMALVIKKI

Lavatera trimestris L. Yksivuotinen

Kesämalvikista tulee 60-120 cm korkea ja noin 45 cm leveä. Se kukkii koko kasvukauden aikana. Se on yksivuotinen kasvi joka ei talvehdi avomaalla. Nimi trimestris tarkoittaa kolmea kuukautta. Se viihtyy parhaiten ravinteikkaassa ja multavassa maassa. Kasvupaikan tulee olla aurinkoinen, kesämalvikki ei viihdy varjossa. Se sietää sadetta ja se on hunajakasvi.

Kesämalvikki (IN)

Viljely

Kesämalvikki voidaan kylvää suoraan avomaalle touko-kesäkuussa. Taimikasvatus on suositeltavampaa jolloin kylvetään maaliskuussa ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa. Siemenmäärä on 110-160 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 15 g/1000 tainta kohden. Itämis aika on 7-12 päivää +15 °C lämpötilassa. Taimietäisyys saa olla noin 40 cm. Taimet eivät saa olla liian tiheässä ja niitä lannoitetaan kastelun yhteydessä.

Lajikkeet

Vanhemmista lajikkeista on *Mont Blanc* valkoinen ja *Silver Cup* kirkkaan ruusunpunainen. Lajikkeista tulee noin 50 cm korkeita ja ne kukkivat koko kasvukauden. Muita lajikkeita ovat mm. *Novella*, *Pastel* ja *Ruby Regis*.

Sato

Varret poimitaan kun kukat ovat täysin auki.

Käyttö

Kesämalvikkia ei kuivata vaan sitä käytetään tuoreena. Se on hieno kesäkimpussa ja sillä on hyvä maljakkokestävyys.

EUROOPANALPPITÄHTI

Leontopodium alpinum Cass.

Monivuotinen

Euroopanalppitähti on monivuotinen kivikkokasvi. Siitä tulee noin 15-30 cm korkea. Se kukkii heinäkuussa, paitsi vastaistutetut taimet jotka kukkivat syys-lokakuussa. Talvenkestävyys on hyvä niissä paikoissa missä se viihtyy. Talvina jolloin vesi jää seisoimaan voivat kasvit saada vaurioita. Euroopanalppitähti viihtyy hiekkaisessa ja läpäisevässä maassa aurinkoisessa kasvupaikassa. pH-arvo saa olla noin 7. Kasvia voidaan viljellä kauan samassa paikassa.

Viljely

Euroopanalppitähteä lisätään siemenestä ja siemeniä voi kerätä itse. Siemen on pieni ja jotta saadaan tasainen kylvö voidaan siemenet sekoittaa hienoon hiekkaan. Siementaimet ovat heterogeeniset ja taimista tulee erilaiset. Siemenmäärä on 7500 kpl/g. Siemenet itävät +15 °C lämpötilassa 2-3 viikossa. Siemeniä tarvitaan 1 g/1000 tainta kohden. Siemeniä ei tarvitse peittää ja ne itävät tavallisesti hyvin. Siemenlaatikot eivät saa olla liian kosteat. Kylvöstä koulumiseen kestää noin 4 viikkoa. Siemenet kylvetään maaliskuussa ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 9 kpl/m², noin 20 x 20 cm istutus-eräisyyksin. Euroopanalppitähteä viljellään mustassa muovissa. Pistokaslisäys tapahtuu keväällä. Versot leikataan juuri maanpinnasta tai hieman sen alapuolelta. Taimet voidaan myös keväällä jakaa kun ne ovat kasvaneet 3-4 vuotta kasvupaikalla. Samaa kasvustoa voidaan viljellä ainakin 5-6 vuotta. Erityisesti keväällä kasvu voi estyä runsaista sateista. Sateisina kausina juurelle voidaan laittaa soraa jotta siihen ei kertyisi vettä.

Lajikkeet

On mm. olemassa lajike *Mignon*. Kasvilla on hopeanharmaat kukat ja siitä tulee 10-25 cm korkea.

Euroopanalppitähti (IN)

Sato

Ensimmäisenä vuonna voidaan myöhään syksyllä saada yksi sato, jolloin markkinointi on

Euroopanalppitähti (GK)

myös helppoa. Sadonkorjuuaika kestää kolme viikkoa. Varret poimitaan yksitellen pari kertaa viikossa. Euroopanalppitähti poimitaan heti kun ylälehdet, jotka ympäröivät kukkia, ovat saaneet hyvän valkoisen loisteen tai kun vihreäkeltaiset kukat ovat juuri avautuneet. Siitä saadaan hyvät sadot.

Käyttö

Euroopanalppitähdessä saadaan pieni sato myöhään syksyllä ensimmäisenä vuonna. Väri ja muoto säilyvät kuivauksessa. Se on hyvä sekä tuoreena leikkokasvina että kuivattuna, esim. seppeleissä. Se kuivataan ylösalaisin 10-14 päivää. Maljakkokestävyys on 1-2 viikkoa.

Punatähkä (IN)

PUNATÄHKÄ

Liatris spicata (L.) Willd.

Monivuotinen

Punatähkää viljellään aurinkoisessa tai puolivarjoisessa kasvupaikassa. Kasvualustan tulee olla läpäisevä. Kasvi kukkii heinä-elokuussa.

Viljely

Punatähkä kylvetään maaliskuussa ja istutetaan touko-kesäkuussa. Se itää +18-20 °C lämpötilassa 20-30 vuorokaudessa. Siemenmäärä on 250 kpl/g. Siemeniä tarvitaan 10 g/1000 tainta kohden. Punatähkää voidaan myös lisätä sivumukuloista ja jakamalla mukulajuuria.

Lajikkeet

Vanhemmasta lajikkeesta *Goblin* tulee 40-50

Punatähkä (GK)

cm korkea ja se on tähkämäinen purppuraviolettin värisine kukintoineen. Lajikkeesta *Floristan Violet* tulee 90 cm korkea. Muita lajikkeita ovat mm. *Alba*, *Floristan Weiss* ja *Kobold*.

Sato

Punatähkä korjataan kun ylimmät kukat ovat avautuneet. Kukat avautuvat ylhäältä alaspäin.

Käyttö

Punatähkä kestää 7-14 päivää maljakossa. Se on herkkä etyleenille.

NAUHUKSET

Ligularia dentata
(A.Gray) Hara – kallionauhus

Ligularia przewalskii
(Maxim.) Diels – valtikkanauhus

Ligularia stenocephala
Matsum. & Koidzumi – aurinkonauhus

Monivuotisia

Kallionauhus talvehtii hyvin. Kasvista tulee 90-120 cm korkea ja 60-90 cm leveä. Se kukkii elokuussa. Se kasvaa parhaiten kalkki- ja ravinne-rikkaassa sekä kosteassa maassa. Kasvupaikan tulee olla valoisa tai puolivarjainen.

Valtikkanauhus kasvaa hitaasti. Siitä tulee noin 150 cm korkea ja se viihtyy paremmin kosteassa kuin kuivassa kasvupaikassa.

Aurinkonauhus on talvenkestävä. Siitä tulee 1,2-1,8 m korkea ja 60-90 cm leveä. Se kukkii

Valtikkanauhus (GK)

elokuussa ja viihtyy parhaiten valoisassa, puolivarjoisessa kasvupaikassa. Kasvualustan tulee olla kalkki- ja ravinnepitoinen. Rehevin kasvu saadaan jos kasvi kasvaa syvässä kosteutta pidättävässä mullassa. Se ei viihdy paahlavassa aurin-gossa.

Viljely

Kallionauhuksen taimia voidaan jakaa ja istuttaa keväällä tai syksyllä 60-90 cm taimietäisyydelle. Mikäli on vanhempi kasvusto uusiutuu kasvusto 4-7 vuoden välein ja se vaatii paljon kasvutilaa. Valtikkanauhus kylvetään maaliskuuhuhtikuussa ja istutetaan touko-kesäkuussa, noin 10 kpl/m². Korkeille lajeille istutusetaisyys on 100-120 x 60 cm, matalille 50-60 x 50 cm tai 80 x 40-50 cm.

Aurinkonauhus voidaan kylvää siemenestä maaliskuuhuhtikuussa ja istuttaa ulos kesäkuun alussa. Vanhemmat taimet voidaan jakaa keväällä tai loppukesällä. Jaetut taimet voidaan istuttaa suoraan kasvupaikalle tai hyötää ruukussa. Kasvi kuivuu helpolla kuivassa paikassa. Taimet voidaan suojata syksyllä laittamalla ilmavaa kompostia juurelle. Taimet nuorennetaan jakamalla joka 3-5 vuosi. Avoimissa kasvupaikoissa taimet on tuettava.

Lajikkeet

Kallionauhuksesta on mm. lajikkeet *Othello*, *Desdemona* ja *Orange Queen*. Valtikkanauhuksesta on mm. keltainen lajike.

Sato

Kukat korjataan kun kolmasosa kukista on auki.

Käyttö

Kukkaa käytetään eniten tuoreena.

KELTAIKIVIUHKO

Limonium bonduellei (T. Lestib.)
Kuntze Yksivuotinen

Keltaikiviuhkoa lisätään siemenestä kylvämällä maaliskuussa ja istuttamalla taimet ulos toukuun lopussa, noin 25 kpl/m², mustaan muoviin. Se on hyvin herkkä harmaahomeelle ja siksi vaikeasti viljeltävä. Kasvia käsitellään joka viikko eri homeentorjunta-aineilla sekä taimivaiheessa että avomaalla mikäli halutaan satoa. Mikäli keltaikiviuhkoa viljellään lämpimässä, kuivassa ja ilmassa kasvupaikassa homesaastunnat vähenevät. Yksivuotisista Limonium-lajeista antaa keltaikiviuhko aikaisimman sadon. Se korjataan heinäelokuussa. Kasvilla on kullankeltaiset kukat.

Käyttö

Keltaikiviuhkon maljakkokestävyyks on 6-10 päivää.

Keltaikiviuhko (GK)

HOPEAIKIVIUHKO

Limonium platyphyllum Lincz.

Monivuotinen

Hopeaikiviuhko on monivuotinen ja se saa harvoin talvivaurioita. Oikeassa kasvupaikassa se on kestävä. Kasvista tulee noin 1 m korkea ja se kukkii elokuussa sinisin kukin. Se talvehtii hyvin hiekkaisessa maassa. Kasvualustan tulee olla ravinteikas, lämpöä ja syvämultainen. Kasvi viihtyy parhaiten aurinkoisessa tai hieman varjoisessa paikassa. Sillä on siniset kukat ja siitä tulee noin 60 cm korkea.

Viljely

Hopeaikiviuhkoa lisätään siemenestä maaliskuussa ja istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 9 kpl/m². Itämisäika on 14-21 päivää. Siemeniä tarvitaan noin 3 g/1000 tainta kohden. Siemenmäärä on noin 1500 kpl/g. Siemenet hajakylvetään laatikkoon ja koulitaan kolmen viikon kuluksi. Taimet lannoitetaan keväällä. Mikäli ke- sä on liian märkä voi hopeaikiviuhkon viljely

Hopeaikiviuhko (GK)

kuivausta varten vaikeutua. Samasta kasvustosta saadaan satoa 5-8 vuotta.

Lajikkeet

Vanhemmilla lajikkeilla *Robert Butler* on purpuranliilat kukat ja *Violetta* –lajikkeella liilansiniset kukat. Väri pysyy melko hyvin kuivattuna.

Sato

Hopeaikiviuhkosta saadaan satoa toisesta vuodesta alkaen ja täysi sato saadaan kolmantena vuonna. Mikäli se käytetään tuoreena korjataan se kun ensimmäiset kukat ovat avautuneet. Mikäli se kuivataan korjataan se värin ollessa parhaimmillaan ja kukat täysin auki. Korjuu-aika kestää noin kuukauden ja kasvi korjataan pari kertaa viikossa.

Käyttö

Hopeaikiviuhkoa käytetään sekä tuoreena että kuivattuna esim. sidontatöissä. Kukissa on voimakas haju. Maljakkokestävyys on 18-21 päivää. Kuivattuna se kestää hyvin pitkään ja oksien ei tarvitse roikkua ylösalaisin.

SINI-IKIVIUHKO

Limonium sinuatum (L.) Mill.

Yksivuotinen

Sini-ikiviuhkosta tulee 60-70 cm korkea ja se kukkii heinä-elokuussa. Siitä on useita eri värejä. Sini-ikiviuhko on hieman hallanarka. Kasvualustan tulee olla kalkkipitoinen eikä liian savipitoinen.

Viljely

Sini-ikiviuhko hajakylvetään laatikkoon huhtikuussa ja istutetaan ulos touko-kesäkuussa niin aikaisin kun mahdollista, noin 25 kpl/m². Siemenmäärä on noin 400 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 5 g/1000 tainta kohden. Siemen peitetään hyvin kevyesti. Itämisäika on 2-3 vuorokautta +18 °C lämpötilassa ja siemenet itävät helposti. Sini-ikiviuhko tarvitsee aina taimikasvatuksen ja taimet karaistaan ennen ulos

Sini-ikiviuhko (GK)

istuttamista. Viljelyaika on 12-15 viikkoa. Koko viljelyn ajan voi esiintyä harmaahometta, joka on torjuttava. Mikäli sini-ikiviuhkoa viljellään lämmittämättömissä kasvihuoneissa on usein ruiskutettava harmaahometta vastaan.

Lajikkeet

Vanhemmista lajikkeista on lajikkeella *Forever Gold* keltaiset kukat. Se on melko tiivis ja tukevavartinen ja on hyvä sekä tuoreena leikkokasvina että kuivattuna. Kasvista voi tulla 60 cm korkea ja 40 cm leveä. Mm. vanhemmista lajikkeista on *Apricot* aprikoosinruusunpunainen, *Gold Coast* kanariankeltainen, *Iceberg* valkoinen, *Lavender* vaaleansininen, *Midnight Blue* tummansininen, *Compindi Blue* tummansininen, isokukkainen ja aikainen, *Compindi Rose* karmiininruusunpunainen, isokukkainen ja aikainen.

Vanhemmista lajikkeista on lajike *American Beauty* ruusunpunainen, *Roselight* karmiininpunainen, *Quis Pale Blue* vaaleansininen, *Sunset* vivahtaa eri punaisen ja keltaisen sävyihin ja *Soft Pastell* on eri pastellisävyjen sekoitus. Lisäksi on sekoitus eri värejä. Lajike *Dwarf Biedermeyer* on myös sekoitus. L. sinuatum Candidissimum, valkoikiviuhkolla on valkoiset kukat. Siniset lajikkeet ovat kestäviä ja niistä saadaan hyviä satoja. Valkoiset ja keltaiset lajikkeet ovat alttiita homeelle loppukesällä.

Sato

Sini-ikiviuhko korjataan kun useimmat kukat on auki. Siitä saadaan harvoin hyviä satoja, ei varsinkaan sateisina kesinä. Silloin sato voi olla vain noin 20 % normaalista. Sini-ikiviuhko on helppo korjata, koska yhtään lehtä ei tarvitse repiä pois. Se korjataan elokuussa hallan tulon saakka. Lämmittämättömissä kasvihuoneissa satokausi voi kestää kolme kuukautta tai kauemmin mikäli kasvi pysyy terveenä.

Käyttö

Sini-ikiviuhkoa käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Maljakkokestävyys on 12-16 päivää.

KUITUPELLAVA

Linum usitatissimum L.

Yksivuotinen

Viljellystä pellavasta on olemassa kaksi muotoa, kuitu- ja öljypellava. Öljypellava on lyhyempi ja haaroittuneempi kuin kuitupellava. Kuitupellavaa voi viljellä melko pohjoisessa mutta öljypellavasta saadaan valmista sataa vain etelä Suomessa. Kuitupellavasta tulee 60-120 cm korkea, varsi on kapea ja lehtevä. Pellava kukkii heinäkuussa sinisin kukin jotka ovat pystykasvuisissa, huiskilomaisissa ryhmissä. Öljypellavaa ei käytetä koristekasvina.

Viljely

Kuitupellava kylvetään useimmiten tavallisella kylvökoneella suoraan avomaalle toukokuussa 1,5-3 cm syvyyteen. Siemeniä tarvitaan noin 250 g/50 m ja noin 600 g/ar. Hajakylvössä siementarve on 130-150 g/10 m². Rivietäisyys määräytyy koneiden mukaan ja se voi olla 7 cm. Saadaan ta-
sainen kylvö jos siemenet sekoitetaan hiekkaan.

Kuitupellava (IN)

Siemenet peitataan kasvitauteja vastaan. Maan pH-arvo saa olla noin 6. Taimet kastellaan 5-15 cm pitkien kuivien jaksojen aikana.

Pellavaa viljellään siemenkotien takia eikä kukkien jotka kukkivat vain päivän. Maan tulee myös olla rikkaruohoton. Pellavaa on helppo viljellä ja se on tavallisesti terve kasvi, mutta rikkaruohontorjunta voi olla vaikeaa koska taimi ei peitä paljon.

Lajikkeet

Kuitupellavasta on valkoinen ja sininen lajike, joista tulee 50-80 cm korkeita. Vanhemmalla lajikkeella Martta on siniset kukat ja siitä tulee noin 75 cm korkea. Vanhempia lajikkeita ovat myös *Aino*, *Belinka*, *Wasa* ja *Regina*. Uudempi lajike on *Helmi*.

Sinipellavasta, Linum perenne, on sininen lajike josta tulee 40-60 cm korkea. Siemenmäärä on noin 250 kpl/g. Optimaalinen itämislämpötila on 25 °C. Sinipellavaa voi kuivata.

Sato

Pellava korjataan varsineen, joka on noin 70-100 cm korkea, käsin kun varret ovat vihreät ja siemenkodat pyöreät elokuun lopussa. Ne voidaan myös korjata kun ne ovat ruskeat, mutta silloin on vaarana että ne homehtuvat. Taimet vedetään punteittain juurineen maasta. Sitten juuret katkaistaan. Myyntiin tulevat niput laitetaan jo pelolla valmiiksi muuten ne sotkeutuvat toisiinsa. Korjuuaika kestää muutaman viikon säästä riippuen. Pellava lakoontuu helpolla mikäli tuulee ja sataa. Pellavasta saadaan varma ja hyvä sato.

Käyttö

Pellavaa käytetään tuoreena tai kuivattuna. Pienet ja pyöreät siemenkodat kuivataan ja väri on kauniin kullankeltainen. Varret ripustetaan ylösalaisin kuivamaan. Maljakkokestävyys on 1-3 viikkoa.

IKIKULTA

Lonas annua (L.) Vines & Druce

Yksivuotinen

Ikikulta on yksivuotinen ja siitä tulee 35-40 cm korkea. Se kukkii heinä-elokuussa. Kukat ovat keltaiset tiheissä huiskilomaisissa kukinnoissa. Kasvi viihtyy aurinkoisessa paikassa kevyessä ja läpäisevässä maassa.

Viljely

Ikikulta voidaan kylvää suoraan avomaalle keväällä, mutta taimikasvatus on parempi. Siemenet kylvetään huhtikuussa ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 30 kpl/m². Siemenmäärä on 3500 kpl/g ja siemenet itävät muutamassa päivässä +15-18 °C lämpötilassa. Siemeniä tarvitaan 1-2 g/1000 tainta kohden. Kasvia voidaan viljellä mustassa muovissa.

Lajikkeet

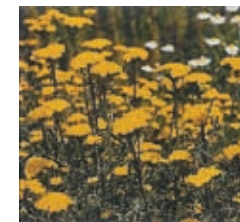
On olemassa keltainen lajike josta tulee 25 cm korkea.

Sato

Koko kasvusto korjataan kerralla kun niin paljon kukkia kun mahdollista on auki. Sadonkorjuuaika kestää noin viikon. Siitä saadaan hyviä satoja

Käyttö

Ikikultaa käytetään tuoreena leikkokasvina, mutta enemmän kuivattuna. Maljakkokestävyys on 1-2 viikkoa.

Ikikulta
(Exotic Garden)

KUURUOHOT

Lunaria annua L. –

kesäkuuruoho Yksivuotinen

Lunaria rediviva L. – ikikuuruoho

Kaksivuotinen

Ikikuuruoho on kaksivuotinen ja siitä voi tulla 1 m korkea. Se kukkii toisen vuoden alkukesällä ja kukintoihin muodostuvat siemenet ovat valmiita kesän lopussa. Sitten taimi kuolee siemenmuodostuksen jälkeen. Kasvualustan tulee olla kevyt, läpäisevä ja multava moreeni- tai hiekkamaa. Ikikuuruoho ei viihdy jäykässä tai kuivassa maassa. Hyvä kasvupaikka on lämmin, suojaisa ja puolivarjainen.

Viljely

Siemenet voidaan kylvää suoraan avomaalle touko-kesäkuussa. Siemenmäärä on 50 kpl/g. Siemenet itävät 14-20 päivässä +20 °C lämpötilassa. Siemeniä tarvitaan noin 30 g/1000 tainta kohden. Taimet voidaan myös kasvattaa kylvämällä huhtikuussa ja istuttamalla taimet ulos touko-kesäkuussa, noin 20 kpl/m². Kasvi itsekylväytyy ja siitä voi puutarhoissa helposti tulla rikkaruoho. Eräissä italialaisissa kokeissa vaihteli istutustiheydet 11-100 tainta/m². Mitä harvempi istutus, sitä pidemmät varret ja sitä useampi kukinto siemenineen taimea kohden.

Lajikkeet

Mm. vanhemmalla lajikkeella *Violetti* on liilan-punaiset kukat. Siihen muodostuu hopeanvalkoisia ”rahoja”.

Sato

Ikikuuruoho korjataan toisena vuonna. Kukkia ei juuri käytetä, vaan siemenkotia ja oikeastaan niiden sisällä olevaa erottavaa seinämää. Niitä käytetään ylipypsinä ja ne korjataan myöhään. Silloin seinämä

joka pitää siemenet paikoillaan avautuu ja jakautuu ja siemenet putoavat pois. Tämä tapahtuu usein jo pellolla kuivassa säässä ja se siementää itsensä. Koko taimi juurineen voidaan ottaa sisään ja ripustaa kuivumaan. Siemenkodat puhdistetaan noin 14 päivän kuluttua. Kasvista ei saada kovin hyviä satoja.

Käyttö

Siemenkotien välinen seinämä kuivataan ja sitä kutsutaan ikikuruuhoksi. Se säilyy kauan kuivattuna.

Ikikuruoho (GK)

KOTKANSIIFI

Matteucia struthiopteris L. Tod. Monivuotinen

Kotkansiifi on monivuotinen. Lehdistä voi tulla noin 120 cm korkeita ja kasvista 60-90 cm leveä. Lehdet ovat koristeelliset keväästä myöhäiseen syksyyn. Kasvi talvehtii hyvin. Se kasvaa myös luonnonvaraisena koko maassa. Kasvualusta saisi olla hieman hapan. Se viihtyy parhaiten kosteassa ja ravinteikkaassa maassa varjoisassa paikassa. Se ei viihdy suoraan auringon paisteessa.

Viljely

Kotkansiipeä lisätään usein itiöistä taimistoissa. Itiöt laitetaan itämään esim. märkien tiiliskivien päälle. Taimet voidaan myös jakaa ja istuttaa ne keväällä tai loppukesällä. Se tarvitsee noin 60 cm kasvutilan. Kasvi leviää helposti. Sen tulee saada kasvaa rauhassa kasvupaikalla. Talveksi voi juurille laittaa 5-8 cm katemateriaalia.

Käyttö

Lehtiä käytetään ensisijaisesti tuoreina, sisälehtiä joskus kuivattuina.

Kotkansiifi

KOTILOKUKKA

Moluccella laevis L. Yksivuotinen

Kotilokukasta tulee 60-100 cm korkea. Kasvissa on pitkät vaaleanvihreät tertut joissa on kellomaiset verholehdet mitättömän kukan suojana. Se kukkii elokuussa. Kasvi viihtyy aurinkoisessa tai puolivarjoisessa paikassa. Kasvualustan tulee olla ravinnepitoinen ja ilmava.

Viljely

Kotilokukka kylvetään maaliskuussa ja siitä kasvatetaan taimet. Siemenmäärä on 130-180 kpl/g. Siemeniä tarvitaan 15-20 g/1000 tainta kohden. Normaali kylvö onnistuu tavallisesti, mutta tarvittaessa siemenet voidaan säi-

Kotilokukka (GK)

lyttää viisi vuorokautta +10 °C lämpötilassa jolloin ne samalla liotetaan. Vaihtoehtoisesti siemenet voidaan pitää 1-2 viikkoa ennen kylvöä +2 °C lämpötilassa. Siemenet itävät 14-30 vuorokaudessa +10-12 °C lämpötilassa. Päivälämpötila saa olla yli +20 °C. Taimet istutetaan ulos peltoon touko-kesäkuussa, noin 30 kpl/m², ja ne tuetaan. Kotilokukkaa lannoitetaan normaalisti ja se on herkkä suurille typpimäärille, liian paljon vedelle ja liian korkeille lämpötiloille. Muussa tapauksessa siitä tulee liian pitkä, kellot muodostuvat liian kauaksi toisistaan ja kasvi ei pysy pystyssä. Tavallisesti se on terve kasvi.

Lajikkeet

Vanhemmalla lajikkeella *Bells of Ireland/Ireland-glocke* on vaaleanvihreät koristeelliset kellot. Siitä tulee 70 cm korkea.

Sato

Kukkavarret korjataan kun alimmat kukat alkavat avautua. Lehdet poistetaan korjuun jälkeen sekä tuorekäyttöä että kuivausta varten. Mikäli se kuivataan saa se kuivua roikkuen. Se poimitaan kaksi kertaa viikossa parin viikon aikana ja siitä saadaan hyviä satoja.

Käyttö

Kotilokukkaa käytetään eniten tuoreena sidontatöissä. Maljakkokestävyys on 12-18 päivää. Mikäli se kuivataan irtoavat kellot melko helpolla. Jotta kellot eivät putoaisi kuivauksen jälkeen on tarpeellista että varret laitetaan muutamaksi päiväksi veteen ja heti sen jälkeen ne siirretään 5-6 päiväksi liuokseen jossa on yhtä paljon vettä ja glyseriiniä. Glyseriini tekee kellot läpinäkyviksi. Sen jälkeen ne ripustetaan kuivumaan. Tämä vaatii työtä ja tulee kalliiksi.

PUNAVÄRIMINTTU

***Monarda didyma* L.**

Monivuotinen

Punaväriminttu on monivuotinen ja se talvehtii hyvin. Siitä tulee yli 1 m korkea ja 45-60 cm leveä. Se kukkii heinä-elokuussa. Se ei aseta suuria vaatimuksia kasvualustan pH-arvon suhteen. Se viihtyy parhaiten syvässä mullassa aurinkoisessa tai puolivarjoisessa paikassa.

Viljely

Siemenet kylvetään maaliskuussa ja touko-kesäkuussa istutetaan 16 tainta/m². Siemenet itävät 14-20 päivässä +20 °C lämpötilassa. Taimia voidaan myös jalkaa ja istuttaa ne keväällä tai syksyllä. Samaa kasvustoa voidaan viljellä noin 5 vuotta, sen jälkeen pitäisi uudet taimet istuttaa. Härmästä on ollut ongelmia.

Punaväriminttu (GK)

Lajikkeet

On olemassa lajikesekoitus, jossa on punaisen eri sävyjä ja joka lisäksi tuoksuu hyvälle. Vanhemmalla lajikkeella *Robert* on voimakkaan punaiset kukat. Uudempi lajikkeita on mm. *Cambridge Scarlet*.

Sato

Muutama kukka tulisi olla auki kun satoa aletaan korjata. Härmä voi tuhota lehtiä, mutta ei kukkia ja sadosta tulee runsas mikäli ei ole härmää. Jo ensimmäisenä vuonna voi saada pienen sadon.

Käyttö

Punaväriminttu on tuoreena parempi kuin kuivattuna. Maljakkokestävyys on 5-7 päivää. Lisäksi sekä lehtiä että kukkia voidaan käyttää teessä. Siinä on lievä mintun maku.

Punaväriminttu (IN)

LEMMIKIT

***Myosotis scorpioides* L. – luhtalemmikki**

***Myosotis sylvatica* Hoffm. – puistolemmikki** Kaksivuotinen

Lemmikistä tulee 15-20 cm korkea ja 20-30 cm leveä ja se kukkii touko-kesäkuussa. Yleensä lemmikki talvehtii hyvin. Lehdet voivat saada vaurioita talvella, mutta kasvusto uusiutuu nopeasti keväällä. Kasvupaikan tulee olla aurinkoinen tai puolivarjoisa. Sillä ei ole mitään erityisiä vaatimuksia maan pH-arvon suhteen. Kasvi kukkii parhaiten hiekkapitoisessa ja kosteassa multamaassa. Se pitäisi mieluiten suojata talveksi.

Viljely

Lemmikki on oikeastaan monivuotinen kasvi koska se itsekylväytyy, mutta se lasketaan kaksivuotisiin kasveihin. Siemenmäärä on 1600-1800 kpl/g. Puutarhalemmikin siemeniä tarvitaan 2 g ja leikkolemmikin 4 g/1000 tainta kohden. Siemenet peitetään ja ne itävät 1-2 viikossa +18-22 °C lämpötilassa. Siemenet kylvetään huhtikuussa ja taimet istutetaan noin 4 viikon kuluttua kasvupaikalle touko-kesäkuussa 15 cm taimietäisyyksin. Voidaan myös kylvää kesä-heinäkuussa ja istuttaa taimet ulos loppukesällä. Pieniä taimia voi siirtää samaan aikaan.

Lemmikki (Koroisten Puutarha)

Kasvuetäisyys on 25-30 cm. Kasvustosta tulee helposti risuinen. Kasvi on herkkä härmäsienelle.

Lajikkeet

Vanhempia lajikkeita ovat *Indigo*, *Blue Basket* ja *Blauer Korb* joilla kaikilla on tummansiniset kukat ja niistä tulee 25-30 cm korkeita. Mm. vanhemmalla lajikkeella *Music* on isot, tummansiniset kukat ja se on erityisen sopiva leikkoksi. Siitä tulee noin 25 cm korkea. Muita luhtalemmikilajikkeita ovat mm. *Alba*, *Semperflorens* ja *Thuringen* sekä puistolemmikistä *Indigo Compacta*, *Ultramarine* ja *Victoria*-lajikket. Eri lajikkeiden kukan väri voi olla vaaleanpunainen, vaaleansininen tai valkoinen.

Sato

Lemmikki korjataan kun muutama kukka on auki. Se myydään puntissa.

Käyttö

Lemmikkiä käytetään tuoreena leikkokukkana kimpuissa. Maljakkokestävyys voi vaihdella muutamasta päivästä yli viikkoon.

Lemmikki (Benary)

PERUNKOISO

Nicandra physaloides (L.) Gaertn.

Yksivuotinen

Kasvupaikasta riippuen kasvista tulee lähes 150 cm korkea. Perunkoiso kukkii sinisin kukin heinäkuussa ja myöhemmin muodostuvat vihreät, osittain tummat kukinnot joissa on siemeniä. Sillä ei ole suuria vaatimuksia kasvualustan suhteen. Kasvi on tuulelle herkkä ja katkeaa helposti. Se siementää helposti.

Viljely

Perunkoiso kylvetään huhtikuun lopulla ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa noin 30 kpl/m². Se voidaan myös kylvää suoraan avomaalle. Taimet on tuettava. Tavallisesti perun-

koiso on terve kasvi. Sitä lannoitetaan hyvin vähän koska se kaatuu helpolla.

Lajikkeet

Perunkoisosta on esim. lajike *Lampion*.

Sato

Kukat ovat vain päivän auki ja kukkia ei korjata vaan vihreät täysin kehittyneet siemenkodat ennenkuin ne ruskettuvat. Kasvista voidaan korjata koko penkki kerralla elokuun lopussa. Perunkoison sato on hyvä.

Käyttö

Perunkoisoa käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Se kestää 5-7 päivää maljakossa.

Perunkoiso (GK)

NEIDOT

Nigella damascena L. – tarhaneito

Nigella hispanica L. – espanjanneito

Yksivuotiset

Tarhaneidosta tulee 40-100 cm korkea ja kasvin ulkoasu vaihtelee jonkin verran lajikkeesta riippuen. Lajikkeilla on liilan, punertavan tai sinisen väriset kukat. Kasvi kukkii elokuussa ja sen jälkeen siemenkodat turpoavat. Mieluiten sitä viljellään humuspitoisessa maassa aurinkoisessa paikassa.

Viljely

Tarhaneito kylvetään mieluiten suoraan avomaalle touko-kesäkuussa koska sillä on paalujuuri ja sitä on vaikea viljellä taimista. Taimietäisyys voi olla 10 tainta/10 cm eli 1 cm taimea kohden. Se itää hitaasti ja rikkaruohontorjunta voi olla ongelmallista. Kasvihuooneessa se itää kahdessa viikossa +18 °C lämpötilassa. Siemeniä tarvitaan noin 5 g/1000 tainta kohden ja siemenmäärä on noin 400 kpl/g. Taimet on joskus tuettava.

Espanjanneito pärjää huonosti lämpimissä ja kuivissa kasvuoloissa lounais Suomessa, mutta sitä voidaan viljellä sielläkin. Siemeniä tarvitaan noin 2,5 g/1000 tainta kohden ja siemen-

määrä on noin 1300 kpl/g. Kasvia viljellään mieluiten taimista. Suorakylvössä avomaalle tarvitaan noin 40 g siementä/100 m.

Lajikkeet

Tarhaneidosta on vanhempi lajikesekoitus josta tulee noin 40 cm korkea ja sininen lajike josta tulee 40-60 cm korkea. Vanhempi lajike *Miss Jekyll* on taivaansininen, kerrottu ja siitä tulee 45 cm korkea. Muita lajikkeita ovat mm. *Mulberry Rose* ja *Persian Jewel*.

Lajista *Nigella orientalis*, idänneito, on myynnissä vanhempi lajike *Transformer*. Sillä on keltaiset kukat ja siitä tulee 40 cm korkea.

Tarhaneito (GK)

Tarhaneito (IN)

Sato

Tarhaneidosta korjataan siemenkodat, jotka tavallisesti ovat valmiit elokuun lopussa, mutta eivät aina ehdi valmistua esim. viileinä kesinä. Tarhaneidosta saadaan yleensä hyvä sato jolla on hyvä menekki.

Käyttö

Tarhaneitoa käytetään tuoreena joko niin että siinä on kukat tai siemenkodat. Sen maljakkokestävyys on 1-2 viikkoa. Siemenkotia käytetään myös kuivattuina. Espanjanneitoa käytetään sekä kuivattuna että tuoreena.

MAUSTEMEIRAMI

Origanum majorana L.

Yksivuotinen

Maustemeirami on monivuotinen lehtiyrtti jota viljellään yksivuotisena. Siitä tulee 30-40 cm korkea. Maustemeiramilla on pienet, harmaaseen vivahtavat lehdet. Kasvupaikan tulee olla lämmin, aurinkoinen, humuspitoinen ja läpäisevä. Maan pH-arvon tulee olla 6,5-7. Kasvu aika on noin 90 vuorokautta.

Viljely

Enimmäkseen maustemeiramia viljellään siemenestä, mutta sitä voidaan myös viljellä pistokkaista mikä on harvinaista. Noin 4 viikon taimikasvatusta suositellaan ennen avomaalla viljelyä. Siemenet kylvetään huhti-toukokuussa. Siemenmäärä on noin 2000 kpl/g. Siemeniä tarvii-

taan noin 1 g/1000 tainta kohden. Taimet istutetaan ulos toukokuun lopussa ja kesäkuussa, mieluiten mustaan muoviin, noin 30 kpl/m². Maustemeirami vaatii paljon valoa jotta lehdet eivät varise ennen aikojaan. Virus- ja sienitaudit, erityisesti harmaahome, vaivaavat helposti taimia kosteassa ja lämpimässä. Harmaahometta torjutaan peittauksella, kasvinvuorotuksella sekä ilmastavalla ja terveellä kasvustolla. Joskus lehtikirvat voivat aiheuttaa vahinkoa. Mikäli niitä esiintyy runsaasti voi pyretriinivalmistetta käyttää.

Lajikkeet

Maustemeiramista on kahta eri muotoa, saksalainen ja ranskalainen. Saksalaisella on pienet lehdet ja runsaasti nappuja, kun puolestaan ranskalainen muoto haaroittuu enemmän ja sillä on suuremmat lehdet. Kukat ovat pienet, valkoiset tai punaiseen vivahtavat.

Sato

Taimikasvatetuista taimista saadaan satoa elokuussa. Maustemeirami korjataan saksilla kaikki kerralla kukinnan loppuvaiheessa. Silloin taimissa on sekä siemeniä että kukkia. Mausteeksi korjataan ainoastaan lehdet ennen kukintaa. Tavallisesti siitä saadaan hyviä satoja.

Käyttö

Maustemeiramia käytetään sekä tuoreena että kuivattuna.

Maustemeirami (IN)

MÄKIMEIRAMI

Origanum vulgare L.

Monivuotinen

Mäkimeirami on monivuotinen kasvi joka kukkii toisesta vuodesta alkaen ja kasvaa luonnonvaraisena lounais Suomessa. Siellä voidaan kerätä siemeniä viljelyyn, mutta kasvia tavataan kuitenkin harvoin. Siitä tulee noin 50 cm korkea. Se on talvenkestävä ja viihtyy parhaiten kuivassa, lämpimässä, aurinkoisessa, kalkkipitoisessa ja melko ravinneköyhässä kasvupaikassa. Aika kylvöstä ensimmäiseen satoon on 120-140 vuorokautta.

Viljely

Siemenet ovat hyvin pienet ja siksi kasvatetaan taimet. Siemenet voidaan kylvää huhtikuussa. Siemeniä tarvitaan noin 3 g/1000 tainta kohden. Taimikasvatusaika kestää 4-5 viikkoa. Vanhoja taimia voi myös jakaa. Taimet istutetaan avomaalle touko-kesäkuussa, noin 30 kpl/m². Rikkaruohot ovat ongelmana tavallisessa viljelyssä ilman katemateriaalia. Mäkimeirami on yleensä terve kasvi, mutta sateisina kesinä voivat sienitaudit vaivata kasvustoa. Kasvia lannoitetaan hyvin vähän. Viljelmä uudistetaan 3-5 vuoden välein.

Lajikkeet

Myynnissä on siemeniä jotka kukkivat sekä liilanvärisin että valkoisin kukin. On mm. lajike *Aurea*.

Sato

Koko mäkimeiramikasvusto korjataan kerralla saksilla heinäkuussa. Kasvusto korjataan sen ollessa täydessä kukassa. Tavallisesti saadaan runsaita satoja.

Käyttö

Mäkimeiramia käytetään sekä tuoreena että kuivattuna.

Mäkimeirami (GK)

Mäkimeirami (IN)

PIONIT

Paeonia lactiflora Pall. – kiinanpioni

Paeonia Lactiflora-ryhmä – jalopioni Monivuotisia

Kiinanpionista tulee 90-120 cm korkea ja yhtä leveä. Se on talvenkestävä ja kukkii kesäkuussa. Se kasvaa parhaiten kalkki- ja ravinnepitoisessa syvässä mullassa joka sisältää paljon orgaanisia aineita. Paikka saa olla hieman varjainen ja aurinkoinen.

Viljely

Viljeltyjä kiinanpioneja leikkokasviksi lisätään jakamalla 3-4 vuotiaita taimia. Ne jaetaan niin että siihen osaan joka istutetaan jää kolme hyvää nuppua jotka kehittyvät elo-syyskuussa. Taimet jaetaan mieluiten syksyllä. On tärkeää että taimet ovat terveitä koska virukset ja ankeroiset voivat

Pioni (IN)

vaivata taimia. Jaetut taimet eivät kuki seuraavana vuonna. Taimet istutetaan keväällä tai syksyllä ja varret tuetaan. Taimietäisyys saa olla 50 x 50 cm, esim. kaksi riviä rinnakkain. Juuripaakku peitetään 2-3 cm. Liian syvään istutettu pioni ei kuki. On tärkeää että kiinanpionia lannoitetaan keväällä moniravinnelannoitteella. Kastelu on välttämätöntä kuivina kausina. Vanhat kukkarvet ja lehdet leikataan syksyllä. Samalla lisätään 5-8 cm ilmavaa kompostia kateaineeksi.

Mikäli avomaan penkit peitetään muovitunnelilla tai kankaalla voidaan saada 2-3 viikkoa aikaisempi kukinta. Silloin on touko-kesäkuussa ilmastoitava ja päivälämpötila ei saa ylittää +15-17 °C.

Lajikkeet

On olemassa punaisia, valkoisia ja roosan värisiä pioneja joilla on suuret, kerrotut kukat ja kaunis lehdistö. Taimista tulee 70-80 cm korkeita. Kiinanpionista on mm. lajikkeet *Barbara*, *Bowl of Beauty*, *Duchesse de Nemours*, *Felix Crousse*, *Festiva Maxima*, *Général MacMahon*, *Huang Jin Lun*, *Immaculée*, *Laura Dessert*, *Marie Crousse*, *Primevere*, *Sarah Bernhard* ja *White Wings*. Jalopionista on mm. lajikkeet *Claire de Lune*, *Coral Charm*, *Flame*, *Mai Fleuri*, *Paula Fay*, *Red Charm*, *Sorbet* ja *Yellow Crown*.

Sato

Kiinanpioni korjataan tavallisesti kun nappu on pehmeä, löysä ja juuri avautumassa. Nappuja voidaan myös korjata ja käyttää täysin vihreinä, kovina ja nuppuisina. Samaa kasvustoa voi korjata 8-10 vuotta. Kasvista saadaan pieni sato ja ensimmäistä satoa saa odottaa kolmanteen tai neljäljenteen vuoteen.

Käyttö

Kiinanpionia käytetään tuoreena ja se voi kestää yli viikon maljakossa. Se voidaan myös kuivattaa.

KORISTEHIRSSI

***Panicum miliaceum* L.**

‘*Violaceum*’ Yksivuotinen

Koristehirssistä tulee 70-120 cm korkea koriste-ruoho. Iso, hieman violetinvärinen röyhy roikkuu toisen sivun yli. Kasvi kukkii heinä-elokuussa. Se ei aseta suuria vaatimuksia kasvualustan suhteen.

Viljely

Siemenmäärä on noin 250 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 10 g/1000 tainta kohden. Koristehirssi kylvetään toukokuussa ja taimet istutetaan avomaalle touko-kesäkuussa, noin 40 kpl/m². Taimikasvatusaika kestää noin 2-3 viikkoa. Taimet tuetaan. Sitä voidaan hyvin viljellä ravinteikkaassa savimaassa. Koristehirssi voidaan myös hyvin kylvää suoraan avomaalle.

Hirssi (IN)

Lajikkeet

On mm. olemassa lajike joka muodostaa violetinruskeat, koristeelliset ja osittain roikkuvat röyhyt. Kasvista tulee 70 cm korkea.

Sato

Koristehirssi korjataan kun tähkät ovat muuttaneet väriään. Kaikki korjataan kerralla viikon sisällä. Kasvi on helppo korjata ja sadot ovat tavallisesti hyvät. Taimikasvatettu koristehirssi kukkii heinä-elokuussa ja suoraan kylvetty elokuun lopussa ja syyskuussa.

Käyttö

Koristehirssiä käytetään sekä kuivattuna että tuoreena. Maljakkokestävyys on 1-3 viikkoa. Se on myös hyötykasvi, jota käytetään leipäviljana, rehuna ja linnunruokana.

SILKKIUNIKKO

***Papaver rhoeas* L.**

Yksivuotinen

Silkkiunikosta tulee 50-100 cm korkea ja se kukkii heinäkuussa. Koko kasvi on lievästi myrkyllinen. Kasvupaikka saa olla kalkkipitoinen, aurinkoinen ja kosteutta pidättävä. Silkkiunikko kasvaa luonnonvaraisena Ruotsissa.

Viljely

Siemeniä tarvitaan noin 1 g/1000 tainta kohden ja siemenmäärä on noin 2200 kpl/g. Silkkiunikko kylvetään suoraan avomaalle toukokuussa, taimietäisyys saa olla noin 1 cm ja rivietäisyys noin 10 cm. Siemenet itävät 14-20 päivässä +12-14 °C lämpötilassa. Parhain viljelylämpötila on noin +10°C. Siemenet voidaan myös kylvää maaliskesäkuussa. Siemeniä ei peitetä. Tavallisesti silkkiunikko on terve kasvi. Rikkaksvit voivat aiheuttaa ongelmia.

Lajikkeet

On mm. olemassa vanhempi sekoitus *Shirley* kerrotuin kukin ja josta tulee noin 75 cm korkea. Lisäksi on sekoitus, jolla on yksinkertaiset kukat ja josta myös tulee 75 cm korkea. Muita lajikkeita ovat *Dawn Chorus*, *Mother of Pearl*, *Flanders*-lajikkeet ja useat *Shirley*-lajikkeet.

Silkkiunikko (Puutarhakeskus Kauppila)

Sato

Siemenkota on valmis elokuussa ja se korjataan silloin. Siemenkodat leikataan ja ripustetaan kuivumaan ennen kuin siemenkodat avautuvat ja siemenet putoavat. Kasvista saadaan tavallisesti hyvä sato.

Käyttö

Silkkiunikosta käytetään kuivatut siemenkodat.

KANARIANHELPI

Phalaris canariensis L.

Yksivuotinen

Kanarianhelpi kasvaa 50-70 cm korkeaksi ja sillä on harmaanvihreät kananmunanpyöreät tähkät joissa on hieman kiiltävät suomut. Se kukkii elo-syyskuussa. Kasvi viihtyy aurinkoisessa kasvupaikassa.

Viljely

Kanarianhelpi voidaan kylvää toukokuussa ja se istutetaan ulos touko-kesäkuussa. Se voidaan myös kylvää suoraan viljelypaikalle toukokuun lopussa. Siemeniä tarvitaan noin 10 g/1000 tainta kohden. Siemenmäärä on noin 130 kpl/g.

Kanarianhelpi (GK)

Lajikkeet

On olemassa vanhempi lajike josta tulee noin 70 cm korkea ja toinen josta tulee noin 50 cm korkea.

Sato

Kanarianhelpi korjataan kun tähkät ovat täysin kehittyneet. Kaikki poimitaan kerralla elokuun lopussa tai syyskuun alussa.

Käyttö

Kanarianhelpeä käytetään sekä kuivattuna että tuoreena. Maljakkokestävyys on 1-3 viikkoa.

Kanarianhelpi (IN)

KESÄLEIMU

Phlox drummondii Hook.

Yksivuotinen

Kesäleimua viljellään Suomessa yksivuotisena. Se kukkii kesäkuusta syyskuuhun. Kasvi viihtyy parhaiten lämpimässä paikassa hiekkapitoisessa ja kevyessä maassa, jonka pH-arvo on 6,5.

Kesäleimu (Mr. Fothergill's)

Viljely

Kesäleimu kylvetään maaliskuussa ja istutetaan touko-kesäkuussa 15 cm taimietäisyydelle. Siemenmäärä on noin 450 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 5 g/1000 tainta kohden. Siemenet peitetään kevyesti ja ne saavat itää pimeässä. Itämisaika on 7-14 päivää +18 °C lämpötilassa. Viljelyaika on 10-11 viikkoa ja viljelylämpötila saisi mieluiten olla +10-13 °C. Mikäli taimet latvotaan saadaan runsaampi kukinta. Lämpimässä säässä kesäleimua kastellaan runsaasti, mutta muuten tulisi kastelun suhteen olla varovainen.

Lajikkeet

Nana Compacta-ryhmään kuuluu vanhempi *Beauty*-sekoitus, jolla on loistavat, isot kukat halkaisijaltaan 2-2,5 cm. Kasvista tulee 20-25 cm korkea. Samaan ryhmään kuuluvat myös vanhemmat lajikkeet *Beauty* ja *Beauty Pink*. Grandiflora-ryhmään kuuluvat *Grandiflora*-lajikkeet ja Stellata-ryhmään *Twinkle*-lajikkeet.

Sato

Kesäleimu korjataan kun ensimmäiset kukat ovat avautuneet.

Käyttö

Kesäleimua käytetään tuoreena leikkokasvina.

LEIMUT

Phlox maculata L. – täpläleimu

Phlox paniculata L. – syysleimu Monivuotisia

Syysleimu talvehtii hyvin. Kasvista tulee 90-120 cm korkea ja 45-60 cm leveä. Se kukkii elo-syyskuussa. Se viihtyy parhaiten aurinkoisessa tai hieman varjoisessa paikassa syvässä mullassa kosteassa, kalkkipitoisessa ja ravinteikkaassa maassa, jonka pH-arvo on 7.

Viljely

Syysleimua voidaan lisätä siemenestä. Siemenmäärä on noin 100 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 25 g/1000 tainta kohden. Siemenet tarvitsevat kylmän jakson. Siemenet kylvetään silloin kosteaan turve-hiekkasekoitukseen. Sen jälkeen laatikot pidetään 3 viikkoa noin +20 °C lämpötilassa. Laatikot siirretään noin kuukaudeksi ulos +0 °C lämpötilaan tai esim. lämmittämättömään kasvihuoneeseen. Ulkona laatikot peitetään lumella ja lämpötilan tulisi olla -4 - +4 °C, muuten käsittelyaika pitenee. Käsittelyn jälkeen lämpötilaa nostetaan asteittain +5 - 12 °C lämpötilaan. Viljelylämpötilan tulisi mieluiten olla +10-15 °C.

Taimistoissa syysleimua tavallisesti lisätään juuripistokkaista. Silloin laitetaan 8-10 cm pitkät juurenpalaset laatikoihin maaliskuuhun. Mikäli lämpötila on +10-12 °C kehittyvät pienet taimet touko-kesäkuussa. Syksyllä pienet taimet nostetaan ja ne istutetaan normaalille etäisyydelle. Suuret taimet voidaan jakaa huhti-toukokuussa tai kukinnan jälkeen elo-syyskuussa. Taimien on oltava hyvin juurtuneita ennen talvea. Mikäli lisätään ns. kantapistokkailla irroteetaan tyviversoja kukkineista taimista jolloin maan alla oleva osa vanhasta versosta juurineen tulee mukaan. Nämä pistokkaat voidaan ottaa

Leimu (IN)

toukokuussa ja istuttaa heti, mutta ensimmäisenä vuonna ei saada suurta satoa. Mieluiten istutetaan jaettuja taimia toukokuussa. Taimille joissa on 3-5 uutta versoa suositellaan 30 x 30 cm istutusetäisyyttä. Ensimmäisenä vuonna saadaan

Leimu (GK)

vain pieni sato. Sadonkorjuun jälkeen taimet leikataan noin 2 cm maanpinnan yläpuolelta.

Juurelle voidaan lisätä orgaanista katemateriaalia syksyllä. Taimia lannoitetaan keväällä moniravinnelannoitteella. Kukinnan ja leikkauksen jälkeen voidaan kastella ja lannoittaa vähän kalkkisalpietarilla tyviversojen kasvun kiihdyttämiseksi. Kasvi on hyvin herkkä härmälle. Myös ankeroiset voivat vaivata syysleimua. Virustautejakin on esiintynyt syysleimulla Suomessa. Mikäli kasvualusta kuivuu kasvu tyrehyy. Samoja taimia viljellään kolme vuotta.

Lajikkeet

Syysleimusta ja täpläleimusta on monia lajikkeita.

Sato

Syysleimu korjataan kun ensimmäiset kukat ovat avautuneet.

Leimu (IN)

Käyttö

Syysleimua käytetään tuoreena leikkokasvina ja se kestää noin viikon maljakossa. Täpläleimu säilyy 3-6 päivää maljakossa.

Leimu (IN)

LYHTYKOISO

***Physalis alkekengi* L. var. *franchetii* (Mast.) Makimo**

Monivuotinen

Lyhtykoiso on monivuotinen yrtti jolla on maanalaiset rönnyt. Siitä tulee noin 40-50 cm korkea ja alalajista P.a. var. *franchetii* voi tulla lähes 90 cm korkea. Kasvista korjataan hedelmä tai marja, jota ympäröi turvonnut kukkaverhiö hedelmän ympärillä ja joka muistuttaa lyhtyä. Se talvehtii hyvin ja kukkii heinä-elokuussa kellanvalkein kukin. Jotta kukinnasta tulisi runsas on kasvupaikan oltava tuulensuojainen, aurinkoinen tai mieluiten hieman varjainen ja kasvualustan kalkkipitoinen. Kasvi viihtyy parhaiten syvässä, ravinteikkaassa ja läpäisevässä mullassa. Multava karkea hietamaa tai hiekkamulta jonka pH-arvo on 6,5-7,5 on paras.

Viljely

Kasvia lisätään siemenestä tai maanalaisista rönnyistä. Siemeniä tarvitaan noin 5 g/1000 tainta kohden ja siemenmäärä on noin 600 kpl/g. Itämisaika on noin kaksi viikkoa +20 °C lämpötilassa. Paras viljelylämpötila on +15 °C. Taimet kylvetään maaliskuussa ja istutetaan avomaalle touko-kesäkuussa. Istutustiheys on noin 9 kpl/m². Penkkiä kohden voi olla 2-3 riviä ja 60 cm käytäväleveys. Jo ensimmäisen viljelyvuoden jälkeen saadaan tiheä kasvusto. Kasvi levittäytyy nopeasti suurelle alalle niissä kohdissa missä se viihtyy. Kasvi istutetaan uudelleen ja jaetaan joka 3-4 vuosi. On oltava mahdollisuus kasteluun jotta saadaan tarpeeksi pitkät varret. Varret voivat syksyllä helposti katketa. Taimia lannoitetaan keväällä moniravinlannoitteella jotta saadaan suuret lyhdyt. Lehtikirvat ja punkit voivat vaivata lyhtykoisoa. Viljely voi joskus olla hieman ongelmallista.

Lajikkeet

Vanhemmasta lajikkeesta *Rödgul* tulee noin 60 cm korkea. Toisesta lajikkeesta jolla on oranssin-

Lyhtykoiso (IN)

keltaiset lyhdyt tulee noin 100 cm korkea. Lisäksi on noin 30 cm korkeita lajikkeita joilla on pienet lyhdyt.

Sato

Lyhtykoisoa korjataan elo-syyskuussa kun suurin osa lyhdyistä on saanut oikean puna-oranssin värin. Joskus korjataan vain lyhdyt mikäli varret ovat liian lyhyet. Satoa voidaan korjata pitkän ajan kuluessa. Jo toisena vuonna istutuksesta voidaan saada verrattain hyvä sato, mutta sadoista ei tule kovin suuria.

Käyttö

Lyhtykoisoa käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Verholehdet jotka suojaavat hedelmää muodostavat koristeellisen lyhdyn, jota käytetään koristeluissa. Lehdet poistetaan ennen kuivausta ja varret kuivataan mieluiten pystyasennossa. Kuivattuna kasvi säilyy 1-2 vuotta. Tuoreena leikkokasvina se tarvitsee paljon raikasta vettä. Maljakkokestävyys on 1-4 viikkoa.

JALOKELLO

***Platycodon grandiflorus* (Jacq.) A. DC.**

Monivuotinen, lämmittämätön kasvihuone

Jalokello on monivuotinen, mutta se voi saada talvivaurioita kylminä talvina ja siksi sitä viljellään yksivuotisena lämmittämättömissä kasvihuoneissa. Kasvista tulee 40-60 cm korkea ja 30-40 cm leveä. Se kukkii heinä-elokuussa. Kasvi vaatii ravinteikkaan kasvualustan ja ei aseta suuria vaatimuksia pH-arvon suhteen. Sillä on syvä juuri. Kasvupaikan tulee olla aurinkoinen tai hieman varjainen.

Viljely

Jalokelloa lisätään siemenestä ja ne itävät 10-30 päivässä +15-22 °C lämpötilassa. Siemenmäärä on noin 1300 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 1 g/1000 tainta kohden. Siemenet kylvetään helmi-maaliskuussa ja taimet istutetaan touko-kesäkuussa 30-40 cm etäisyyksin. Keski- ja loppukesällä voidaan ottaa pistokkaita. Taimia ei jaeta. Kasvu alkaa keväällä hitaasti. Syksyllä juuret peitetään jollain katemateriaalilla joka maatu. Juurella oleva sorakerros laskee maan lämpötilaa kesällä ja parantaa talvenkestävyyttä. Varret voidaan katkaista syksyllä. Saksalaisissa kokeissa on istutettu 25-30 tainta/m² ja saatu satoa 100-150 versoa. Taimet on tuettava verkolla. Paras viljelylämpötila on yli +15 °C ja kas-

Jalokello (Thompson & Morgan)

vupaikka aurinkoinen. Päivänpituudella ei juurikaan ole merkitystä kukkien kehitysnopeuteen.

Lajikkeet

Vanhemmasta tummansinisestä lajikkeesta tulee 70 cm korkea. Myöskin vanhempi lajike *Corsar* on sininen ja siitä tulee 30 cm korkea. Muita lajikkeita ovat mm. *Album*, *Astra*, *Blue Bell*, *Fuji*-lajikkeita, *Hakone Blue* ja *Mariesii*.

Sato

Varret korjataan kun kukat ovat saaneet väriä ja ovat hieman avautuneet.

Käyttö

Jalokelloa käytetään tuoreena leikkokasvina. Maljakkokestävyys on 8-14 päivää.

SUKAHEINÄ

Polypogon monspeliensis L. Desf.

Yksivuotinen

Sukaheinästä tulee noin 40 cm korkea ja tähkistä noin 5-7 cm pitkät. Siinä on suka eli piikki.

Viljely

Sukaheinä kylvetään toukokuussa ja taimet istutetaan ulos toukokuun lopussa tai kesäkuun alussa, noin 40 kpl/m². Siemeniä tarvitaan noin 1 g/1000 tainta kohden ja siemenmäärä on noin 7500 kpl/g. Itämisaika on 20-30 päivää. Voidaan myös kylvää suoraan avomaalle ja taimet harvennetaan 15-20 cm etäisyydelle rivissä. Kasvi saattaa tarvita tuentaa. Joskus koko ruohosta voi tulla ruskea ja huono, mikä johtuu sienitaudista.

Sukaheinä (GK)

Lajikkeet

Myynnissä on sukaheinästä siemeniä, joista tulee noin 40 cm korkeat taimet.

Sato

Sukaheinä korjataan heinä-elokuussa kerralla saksilla mikäli se onnistuu. Tähkien tulee olla täysin kehittyneet, mutta niissä ei saa olla siitepölyä. Kasvista saadaan useimmiten hyvä sato.

Käyttö

Sukaheinää käytetään sekä tuoreena että kuivatuna.

TÄHKÄIKIVIUHKO

Psylliostachys suworowii (Regel) Roshkova

Yksivuotinen

Tähkäikiviuhkosta tulee 40-60 cm korkea ja se kukkii heinä-elokuussa. Sillä on vaaleanliilat tähkämäiset kukinnot ja monta kukkavanaa vartta kohden. Se kylvetään maaliskuussa ja saadaan paremmin kehittyneet ja voimakkaammat kasvit taimikasvatuksen avulla. Kasvilla on vaalean ruusunpunaiset kukat.

Viljely

Siemenet kylvetään maaliskuussa ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 20 kpl/m². Siemeniä tarvitaan noin 2 g/1000 tainta kohden. Siemenmäärä on noin 5000 kpl/g. Taimikasvatuksen aikana lämpötila pidetään hyvin kevyesti. Siemen itää kolmessa päivässä ja viljelyaika on 10-12 viikkoa. Taimet karaistetaan ennen ulos istutusta. Myös tähkäikiviuhko on harmaahomeelle altis, mutta sitä ei tarvitse torjua.

Lajikkeet

Vanhemmalla lajikkeella *Rosy Red* on punaiset kukat.

Sato

Tähkäikiviuhko korjataan heinäkuun lopusta elokuun alkuun. Se korjataan kun suurin osa kukista on auki kerran viikossa noin kuu-

kauden ajan. Mikäli harmaahome ei vaivaa sitä saadaan siitä oikein hyvä sato.

Käyttö

Tähkäikiviuhkoa käytetään sekä tuoreena että kuivatuna. Se on kuivatuna kuten tuore. Maljakkokestävyys on 12-14 päivää.

Tähkäikiviuhko (GK)

IKIKUKAT

Rhodanthe chloropetala
(Turcz.) Peter G. Wilson –
rusoikikukka

Rhodanthe humboldtiana
(Gaudich.) Peter G. Wilson –
keltaikikukka

***Rhodanthe manglesii* Lindl. –
herttaikikukka**
Yksivuotisia

Rusoikikukasta tulee noin 50 cm korkea ja se kukkii heinä-elokuussa. Se viihtyy lämpimässä ja aurinkoisessa kasvupaikassa. Rusoikikukkaan muodostuu vain yksi kukka vartha kohden.

Keltaikikukasta tulee 30-40 cm korkea ja se kukkii pienin keltaisin kukin heinäkuusta syksyyn. Vartta kohden muodostuu useampi kukka.

Herttaikikukasta tulee 30-60 cm korkea ja se haroittuu runsaasti. Sillä voi olla valkoiset tai roosat kukat, joissa pinnalla on hopeaan vivahtava väri. Se kukkii elo-syyskuussa ja voi olla hieinan myöhäinen. Sitä viljellään mieluiten kevyessä maassa.

Viljely

Siemenet voidaan kylvää suoraan kasvupaikalle toukokuussa. Ne itävät +18-24 °C lämpötilassa muutamassa päivässä. Siemeniä tarvitaan noin 10 g/1000 rusoikikukan tainta kohden ja suorakylvössä noin 12-15 g/100 m kohden. Siemenmäärä on 300 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 2 g/1000 keltaikikukan tainta kohden ja suorakylvössä noin 4-5 g/100 m kohden. Siemenmäärä on 2000 kpl/g. Siemen itää nopeasti. Sie-

Rusoikikukka (GK)

Keltaikikukka (GK)

meniä tarvitaan noin 4 g/1000 herttaikikukan tainta kohden ja suorakylvössä noin 7-10 g/m. Siemenmäärä on 800 kpl/g. Siemenet itävät 7-10 päivässä. Mikäli niitä viljellään mustassa muovissa suositellaan taimikasvatusta alkaen kylvöstä huhtikuussa ja istuttamalla taimet touko-kesäkuussa, noin 40 kpl/m². Hertta- ja rusoikikukan taimia tuetaan mielellään vähän. Jot-

ta taimet kehittyisivät hyvin viljellään niitä mieluummin kuivassa kuin märässä maassa. Niitä ei saa lannoittaa liikaa ja tavallisesti taimet ovat terveet.

Lajikkeet

Rusoikikukasta on valkoisia, tummanpunaisia ja vaaleanpunaisia lajikkeita sekä vaaleanpunaisia lajikkeita joissa on musta tai keltainen keskusta. Vanhempi lajike *Goliath* on punainen ja *Giganteum* on sekoitus.

Keltaikikukka on kullankeltainen ja siitä tulee noin 30-40 cm korkea. Vanhempi lajike *Baby Sun* on keltainen ja siitä tulee 40 cm korkea.

Herttaikikukasta on vanhempi valkoinen lajike, *Maculata Alba*, josta tulee 40 cm korkea ja ruusunpunainen lajike, *Maculata Rosea*, josta myös tulee 40 cm korkea.

Sato

Rusoikikukkaa korjataan kaikkina päivinä hal- lan tuloon saakka. Kukat poimitaan juuri avautuneina. Mikäli ne poimitaan liian myöhään saa kukan keskusta epätoivotun värin. Kasvista saadaan hyviä satoja.

Keltaikikukan varret leikataan kaikki kerralla ennenkuin kukat ovat täysin auki. Kukat menevät helposti rikki poiminnan yhteydessä mikäli ne ovat liikaa avautuneet. Keltaikikukasta saadaan hyviä satoja.

Herttaikikukasta saadaan hyviä satoja mikäli kehitys ja kukinta on niin tasainen että koko kasvusto voidaan korjata kerralla. Poiminnasta tulee liian kallis mikäli varret poimitaan yksitellen. Se on hidas poimia. Se poimitaan kun puolet kukista on täysin auki. Kukkia pitää käsitellä varovasti, koska ohuet kukkavarret helposti menevät poikki. Kasvi kuivataan ylösalaisin.

Herttaikikukka (GK)

Käyttö

Rusoikikukkaa käytetään tuoreena leikkokasvina, mutta suurin käyttö sillä on kuivattuna.

Keltaikikukkaa voidaan käyttää tuoreena leikkokukkana, mutta suurin käyttö on silläkin kuivattuna. Kasvi ripustetaan kuivumaan ylösalaisin.

Herttaikikukkaa käytetään sekä tuoreena että kuivattuna.

KESÄPÄIVÄNHATTU

Rudbeckia hirta L. var. pulcherrima Farw.

Yksivuotinen

Kesäpäivänhattu tulee noin 60 cm korkea. Kasvi viihtyy aurinkoisessa tai puolivarjoisessa kasvupaikassa ravinteikkaassa ja kevyessä multamaassa.

Viljely

Kesäpäivänhattu kylvetään huhtikuussa ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 20 kpl/m². Taimikasvatusaika kestää noin kaksi kuukautta. Siemenmäärä on noin 2500 kpl/g. Kasvi on tavallisesti terve ja se tarvitsee normaalin lannoituksen.

Lajikkeet

Vanhemmalla lajikkeella *Marmalade* on kullansiniset, noin 7-8 cm kokoiset kukat. Si-

tä tulee 55 cm korkea. Vanhemmasta lajikkeesta *Goldilocks* tulee noin 60 cm korkea ja sillä on kullankeltaiset, kerrotut kukat halkaisijaltaan 6-8 cm. Vanhemmasta lajikkeesta *Becky Mix* tulee noin 30 cm korkea. Sillä on suuret kullankeltaiset kukat joissa on tumma keskusta. Kukinta-aika on pitkä. Muita lajikkeita ovat mm. *Chim Chiminee*, *Irish Eyes*, *Indian Summer*, *Kelvedon Star*, *Prairie Sun*, *Rustic*, *Sonora* ja *Toto*.

Sato

Kesäpäivänhattu kukkii ja korjataan elokuun lopussa ja syyskuussa. Kukat korjataan pari kertaa viikossa kun ne ovat lähes täysin kehittyneet. Siitä saadaan huono sato viileinä kesinä, tavallisesti sato on hyvä.

Käyttö

Kesäpäivänhattua käytetään sekä tuoreena leikkokukkana että kuivattuna. Kukka menettää muotonsa kun se kuivataan, mutta se säilyttää hienon keltaisen värinsä. Kukkien maljakkokestävyyden on 12-15 päivää.

Kesäpäivänhattu (IN)

SALVIA

Salvia farinacea Benth. – härmesalvia

Salvia viridis L. – kirjosalvia

Yksivuotisia

Härmesalviaa viljellään yksivuotisena ja kasvusta tulee noin 50 cm korkea. Se kukkii elo-syyskuussa. Kasvupaikan tulee olla aurinkoinen tai puolivarjoisa. Härmesalvia on hallan ja kuivuu- den kestävä. pH-arvo 6,5-7 on sopiva.

Kirjosalvia on monivuotinen kasvi, jota viljellään yksivuotisena. Se voi talvehtia suotuisina talvina. Se kukkii heinä-elokuussa.

Viljely

Härmesalvia kylvetään maaliskuussa ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 25 kpl/m². Siemenmäärä on noin 750 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 2-3 g/1000 tainta kohden. Ne itävät 1-2 viikossa +20 °C lämpötilassa ja siemeniä ei peite-

tä. Kestää noin 3 kuukautta kylvöstä kukintaan. Istutuksesta satoon kestää 9-10 viikkoa +16-18 °C lämpötilassa. Lehtikirvat voivat vaivata kasvia.

Kirjosalviaa viljellään kuten härmesalviaa, mutta se kukkii aikaisemmin. Siemenmäärä on noin 350 kpl/g. Se kylvetään myös maaliskuussa.

Lajikkeet

Härmesalviasta on valkoisia ja sinisiä lajikkeita. Vanhemmalla lajikkeella *Silberähre* on valkoiset kukat. Sitä käytetään sekä leikkokukkana että kesäkukkana kukkapenkeissä. Vanhemmalla lajikkeella *Victoria* on kauniit ja isot siniset kukinnot. Siitä tulee 40-50 cm korkea. Vanhemmalla lajikkeella *Victoria Blue* on tummansiniset kukat. Siitä tulee noin 60 cm korkea ja sitä käytetään sekä leikkokukkana että kesäkukkana kukkapenkeissä. Muita härmesalvia-lajikkeita ovat *Blue Bedder* ja *Strata*.

Kirjosalviasta on valkoisia, roosanvärisiä ja sinisiä lajikkeita. Vanhempi lajike *Boquet* on värikoitus ja sillä on eri punaisen, sinisen ja valkoisen vivahteita. Sitä käytetään sekä leikkokasvina että kesäkukkana kukkapenkeissä. Vanhempi lajike *Oxford Blue* on violet-

tinsininen ja hyvin koristellinen. Siitä tulee 50 cm korkea ja sitä käytetään sekä leikkokasvina että kesäkukkana kukkapenkeissä. Vanhemmalla lajikkeella *Pink Sunday* on ruusunpunaiset kukat. Muista lajikkeista voi mainita lajikkeen *Claryssa*.

Sato

Härmesalvia korjataan kerran viikossa kun kukat ovat täysin auki jolloin ne myös kuivataan. Mikäli sitä käytetään tuoreena voi sen korjata hieman nuppuisempuna. Siitä saadaan keskinkertaisia satoja.

Kirjosalvia (GK)

Kirjosalvia korjataan pari kertaa viikossa pidemmän ajan kuluessa.

Käyttö

Härmesalvialla on hyvä maljakkokestävyys ja se tuoksuu hyvälle. Se on myös yleinen kesäkukka.

Kirjosalviaa käytetään eniten tuoreena leikkokasvina ja se säilyy 6-10 päivää maljakossa. Kuivattuna se on melko vaatimaton. Kasvin tekee koristeelliseksi kauniisti värityneet ylälehdet eikä niinkään kukat.

Härmesalvia (IN)

Ryytisalvia (IN)

RYYTISALVIA

Salvia officinalis L.

Monivuotinen

Ryytisalvia on monivuotinen puolipensas jolla on siniset kukat ja harmahtavat lehdet. Kasvupaikan avomaalla tulee olla lämmin, suojainen, aurinkoinen tai puolivarjainen. Kasvualustan pitäisi olla kalkkipitoinen ja multava ja melko kuiva.

Viljely

Ryytisalviaa lisätään siemenestä tai pistokkaista. Siemenmäärä on noin 120 kpl/g. Se voi myös siementää kasvupaikalla mikäli se saa kukkia siellä. Taimettuminen kestää noin kolme viikkoa. Mikäli ei käytetä katemateriaalia saadaan varmempi ja suurempi sato kylvämällä suoraan kasvupaikalle kuin taimikasvatuksesta, mikä johtuu siitä että kylvetty kasvusto on tiheämpi kuin istutettu. Sopiva rivietäisyys on 25 cm ja sopiva kylvöajankohta on toukokuun ensimmäinen tai toinen viikko. Viljeltäessä ilman katemateriaalia on taimitiheys 14-18 kpl/m² ja käytettäessä katemateriaalia 12 kpl/m².

Taimet voidaan myös kasvattaa kasvihuoneessa huhtikuusta alkaen. Siemenet säilyttävät itävyytensä 1-2 vuotta. Kevättalvella voidaan myös ottaa pistokkaita taimista jotka ovat talvehtineet sisällä. Kesällä voidaan ottaa pistokkaita taimista jotka kasvavat avomaalla. Lämpimässä ja kosteassa ne juurtuvat nopeasti.

Ryytisalvia pärjää vähällä lannoituksella. Rikkaruohot torjutaan parhaiten istuttamalla ryytisalvia mustaan muoviin. Salvia voidaan kylvää tai istuttaa mustaan muoviin. Istutetuista kasveista saadaan ensimmäisenä vuonna suurempi sato kuin kylvetyistä. Viljely korotetuissa penkeissä lisää myös satoa ja silloin istutetaan mieluum-

min taimista kuin kylvetään suoraan. Ryytisalvialla on harvoin kasvitauteja ja tuholaisia.

Lajikkeet

Lajikkeita ovat mm. *Albiflora*, *Icterima*, *Purpurascens*, *Rosea*, *Aurea* ja *Tricolor*.

Sato

Ryytisalvia korjataan heinä-syyskuussa. Ensimmäisen vuoden sato on melko pieni. Myöhemmin voidaan saada kaksi satoa kesässä. Varret korjataan ennenkuin taimi kukkii.

Käyttö

Ryytisalvian tuoreet varret käytetään leikkona. Ne voidaan myös kuivattaa. Ryytisalvian käyttö leikkona on melko vähäistä, sitä käytetään lähinnä kimpussa muiden maustekasvien kanssa.

Ryytisalvia (GK)

KAUKASIAN-TÖRMÄKUKKA

Scabiosa caucasica Bieb.

Monivuotinen

Tästä monivuotisesta kasvista tulee noin 60 cm korkea ja 30-45 cm leveä. Kaukasiantörmäkukka on talvehtinut hyvin, mutta saattaa tarvita talvisuojauksen vähälumisina talvina. Kasvi viihtyy parhaiten läpäisevässä ja multavassa maassa. Kasvupaikan tulisi olla lämmin, aurinkoinen tai puolivarjainen. Se kukkii heinä-syyskuussa. Kukinnan jälkeen uodostuvat siemenet kukintoihin jotka kuivataan. Se viihtyy kalkkipitoisessa maassa.

Viljely

Kaukasiantörmäkukkaa lisätään tavallisesti siemenestä. Siemeniä voi kerätä ja kylvää. Siemenmäärä on

noin 75 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 10 g/1000 tainta kohden. Siemenet kylvetään maaliskuussa ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa noin 16 kpl/m². Siemenet itävät 1-2 viikossa +18-20 °C lämpötilassa. Viljelyaika istutuksesta satoon on noin 13 viikkoa. Taimet tuetaan. Vanhoja taimia voidaan myös jakaa ja silloin mieluummin keväällä kuin syksyllä. Silloin on tärkeää että taimet istutetaan heti jakamisen jälkeen. Tavallisesti taimet saavat olla 3 vuotta paikoillaan ennenkuin ne jaetaan ja istutetaan uudelleen. Taimien juurelle laitetaan syksyllä jotain ilmavaa katemateriaalia kuten puiden lehtiä. Tasaisen kukkatuotannon saamiseksi kastelu on tarpeen. Härmä voi vaivata kaukasiantörmäkukkaa.

Lajikkeet

Vanhemmalla kaukasiantörmäkukka lajikkeella *Perfecta* on suuret liljat kukat ja siitä tulee 50 cm korkea. Vanhempi lajike *Houses Hybrid* on laventelinsininen ja siitä tulee 50 cm korkea. Muita lajikkeita ovat mm. *Alba*, *Moerheim Blue*, *Perfecta Alba* ja *Stäfa*.

Kaukasiantörmäkukka (GK)

Myös lajia *Scabiosa atropurpurea*, koreatörmäkukka, voidaan viljellä leikkoksi. Vanhempi lajike *Olympia* on sekoitus ja siitä tulee 90 cm korkea.

Sato

Kaukasiantörmäkukka korjataan kun kukat ovat melkein auki ja niissä on hyvä väri tai kun siemenet kukkinnoissa ovat melkein valmiit. Kukat poimitaan 2-3 kertaa viikossa. Ensimmäisenä vuonna istutuksesta kukkasadosta tulee tavallisesti pieni. Hyvin lämpimässä säässä kukat haalistuvat ja sateisina jaksoina niistä voi tulla laikukkaat.

Käyttö

Kaukasiantörmäkukkaa käytetään tuoreena leikkokukkana. Maljakkokestävyyden on noin viikko.

Kaukasiantörmäkukka (IN)

TÄHTITÖRMÄKUKKA

Scabiosa stellata L.

Yksivuotinen

Tähtitörmäkukasta tulee noin 40-50 cm korkea ja haaroittunut. Kukinnan jälkeen muodostuu pallomainen hedelmäryhmä elo-syyskuussa. Se on vihreänharmaa, ruskea hedelmäryhmä menee rikki kun siihen koskee. Kasvi on vaatimaton kasvualustan suhteen.

Viljely

Siemeniä tarvitaan noin 25 g/1000 tainta kohden. Siemenet kylvetään huhtikuussa ja taimet istutetaan avomaalle touko-kesäkuussa, noin 30 kpl/m². Siemenet itävät 7-14 vuorokaudessa +18 °C lämpötilassa. Tähtitörmäkukka voidaan myös kylvää suoraan kasvupaikalle.

Lajikkeet

Vanhemmalla lajikkeella *Pingpong* on pyöreä vihreänruskea siemenkota ja siitä tulee 60 cm korkea. Sitä voidaan myös käyttää kuivattuna.

Sato

Varret joissa on hedelmäryhmät leikataan kun kaikki terälehdet ovat pudonneet ja ennenkuin niistä tulee vaaleanruskeat. Hedelmäryhmiä ei saa korjata liian kypsänä koska ne menevät helposti rikki kuivauksen jälkeen. Varret korjataan yksitellen koska ne helposti sotkeutuvat toisiinsa. Satoa korjataan noin kolme viikkoa. Tähtitörmäkukasta saadaan hyviä satoja.

Käyttö

Tähtitörmäkukkaa käytetään enemmän tuoreena, koska kuivattuna sen kestävyys ei ole kovin hyvä.

Tähtitörmäkukka (IN)

PENSASOLKIHATTU

***Schoenia cassiniana* (Gaudin) Steetz** Yksivuotinen

Pensasolkihatusta tulee noin 40 cm korkea. Kukat ovat pienet ja vaaleanroosat ja niissä on hie-man keltaista keskellä. Yhdessä varressa on monta kukkaa. Pensasolkihatusta kukkii elokuussa ja se tarvitsee lämpimän paikan.

Viljely

Pensasolkihatusta kylvetään maaliskuussa ja se istutetaan touko-kesäkuussa, 30 kpl/m². Siemeniä tarvitaan 7-10 g/1000 tainta kohden ja siemenmäärä on noin 450 kpl/g. Viljely voi joskus olla ongelmallista.

Lajikkeet

Vanhempi lajike *Gabriele* on vaaleanpunainen ja siitä tulee noin 30-40 cm korkea.

Pensasolkihatusta (GK)

Sato

Kukat voidaan poimia yksitellen kun ne ovat täysin auki. Usein myös jätetään ensimmäiset kukat ja korjataan vain sivuversot. Liian vanhoja kukkia ei saa poimia, koska ne haalistuvat ja menettävät koriste-arvonsa. Ne poimitaan noin kerran viikossa hallan tuloon saakka. Varret ovat heikot ja taipuisat. Sadot ovat yleensä pienet ja sellaisen kesän jälkeen kun sää on ollut huono voidaan jäädä ilman satoa.

Käyttö

Pensasolkihatusta käytetään eniten kuivattuna.

KULTAOLKIHATTU

***Schoenia filifolia* (Turcz.) Peter G. Wilson** Yksivuotinen

Kultaolkihatun kukat ovat kirkkaankeltaiset ja ne tuoksuvat hyvälle. Siemenet kylvetään huhtikuussa ja taimet istutetaan touko-kesäkuussa. Varsista tulee noin 50 cm korkeat. Kasvi kukkii heinä-elokuussa. Se on tavallisesti terve kasvi.

Viljely

Kultaolkihatusta viljellään kuten iso-olkikukkaa. Siemeniä tarvitaan 3 g/1000 tainta kohden.

Lajikkeet

On mm. lajike *Golden Sun*.

Sato

Kultaolkihatusta korjataan joka päivä. Kukkien tulee olla juuri avautuneet. Sato on hyvin runsas.

Käyttö

Kultaolkihatusta käytetään sekä tuoreena että kuivattuna.

Kultaolkihatusta (GK)

MAKSARUOHOT

***Sedum* sp. L.** Monivuotisia

Viljely

Maksaruohoja lisätään siemenestä, pistokkaista sekä jakamalla. Siemenet ovat pieniä ja niitä ei tarvitse peittää. Siemeniä tarvitaan 0,25 g/1000 tainta kohden ja siemenmäärä on 16000 kpl/g. Siemenet itävät tavallisesti hyvin 2-3 viikossa +15 °C lämpötilassa. Myynnissä on useita siemenlajeja useasta lajista, joista ei kuitenkaan ole mainintaa niiden sopivuudesta leikkoksi. Maksaruohot viihtyvät aurinkoisessa tai puolivarjoisessa kasvupaikassa hiekkapitoisessa ja läpäisevässä maassa. Kasveilla ei ole suurempia vaatimuksia kasvualustan suhteen, mutta ne ei-

Maksaruoho (IN)

vät viihdy tiiviissä ja kosteassa maassa. Lehdet ja varret vaurioituvat helpolla mikäli kasvit kasvavat liian tiiviisti. Syysmaksaruoho istutetaan 30 x 35 cm etäisyydelle ja lännenisomaksaruoho 40 x 40 cm etäisyydelle. Näistä on mainittu että ne soveltuvat leikoksi. Lännenisomaksaruohosta voi tulla 50-60 cm korkea ja 45 cm leveä ja se kukkii heinä-elokuussa. Lännenisomaksaruohosta voidaan saada satoa 5-8 vuotta.

Lajit ja lajikkeet

Seuraavassa on mainittu lajit ja lajikkeet jotka voivat soveltua leikkokokukaksi.

Sedum 'Herbstfreude' - komeamaksaruoho.

Sedum spectabile Bor.- syysmaksaruoho. Lajikkeita ovat mm. *Brilliant*, *Carmen*, *Meteor*, *Septemberglut* ja *Stardust*.

Sedum telephium L. – isomaksaruoho. Lajike on 'Ivar Bengtsson'.

Sedum telephium L. subsp. maximum L. Krock - lännenisomaksaruoho.

Sedum telephium L. subsp. telephium Jasal – punaisomaksaruoho.

Maksaruoho (IN)

Sato

Sekä komeamaksaruoho että syysmaksaruoho korjataan kun kukat ovat puoliksi auki

Käyttö

Kukkavarsia käytetään eniten tuoreena leikkokasvina. Kukinnot ovat usein kauniita kuivattuina. Lännenisomaksaruoholla ovat sekä kukat että lehdet koristeelliset. Komeamaksaruoho kestää 9-11 päivää maljakossa. Syysmaksaruoho säilyy noin kaksi viikkoa maljakossa ja lännenmaksaruoho 6-10 päivää.

PANTAHEINÄT

Setaria italica (L.) P. Beauv. – italianpantaheinä

Setaria italica var. longiseta (Döll) B. Fedtsch. – isopantaheinä

Setaria pumila (Poir.) Schult. – sinipantaheinä

Setaria viridis (L.) P. Beauv. – viherpantaheinä

Setaria-lajit ovat yksivuotisia ja ne muistuttavat toisiaan. Italianpantaheinästä tulee noin 80-100 cm korkea. Sillä on voimakas kasvutapa. Pystykasvuiset hirssintähkämäiset tähkät saavat pehmeän roikkuvan ulkoasun kun ne ovat kypsät.

Italianpantaheinä (GK)

Tähkät ovat noin 10-15 cm pitkät. Italianpantaheinällä on kapeammat ja pidemmät tähkät kuin sini- tai viherpantaheinällä. Sini- ja viherpantaheinistä tulee noin 120 cm korkeat.

Viljely

Sini- ja viherpantaheinä kylvetään toukokuussa ja istutetaan ulos avomaalle touko-kesäkuun vaihteessa, noin 40 kpl/m². Ne istutetaan useampi taimi ryhmään. Italianpantaheinää viljellään kuten sini- ja viherpantaheinää ja se voidaan myös kylvää suoraan avomaalle. Taimet harvennetaan myöhemmin 15-20 cm etäisyydelle rivissä. Tarvitaan noin 5 g siemeniä/1000 italianpantaheinä taimelle. Siemenmäärä on noin 450 kpl/g.

Lajikkeet

Lajeista myydään siemeniä ilman lajikenimiä.

Pantahainä (GK)

Sato

Sini- ja viherpantaheinän tähkät korjataan elokuussa parin viikon aikana. Italianpantaheinä valmistuu hieman myöhemmin. Tähkät leikataan kun tähkät ovat täysin kehittyneet. Mikäli tähkät ovat pellolla ylikypsinä kehittyneet niihin siemeniä, mikä johtaa siihen että linnut istahtavat tähkien päälle ja katkaisevat varret. Sato voi joskus kypsyä liian myöhään. Siitä saadaan hyviä satoja.

Käyttö

Kaikkia *Setaria*-lajeja käytetään sekä kuivattuina että tuoreina. Sekä italianpantaheinä että sini- ja viherpantaheinä säilyvät 1-2 viikkoa maljakossa. *Setaria* on viljalaji ja siemeniä käytetään yleisesti linnunsiemeninä.

Sinipantaheinä (IN)

PIISKUT

Solidago canadensis L. – kanadanpiisku

Solidago Canadensis-ryhmä – tarhapiisku

Solidago virgaurea L. – kultapiisku

Kultapiisku on monivuotinen ja se talvehtii hyvin. Kasvista tulee 60-120 cm korkea ja 40-60 cm leveä. Se kukkii heinä-elokuussa. Sillä ei ole mitään erityisvaatimuksia kasvualustan suhteen ja se sopeutuu myös heikompiin olosuhteisiin. Kasvupaikan tulee olla aurinkoinen tai hieman varjoisa.

Viljely

Sekä kultapiiskua että kanadanpiiskua lisätään siemenestä tai jaetaan. Siemenet kylvetään huh-

Kultapiisku (IN)

ti-heinäkuussa. Ne itävät +20 °C lämpötilassa kahdessa kolmessa viikossa. Siemeniä ei peitetä. Taimet istutetaan avomaalle kesäkuussa, noin 20 kpl/m². Joitain nimettyjä lajikkeita on varmintä lisätä kasvullisesti. Syksyllä kukkivat lajikkeet jaetaan keväällä ja ne lajikkeet jotka kukkivat kesällä jaetaan elo-syyskuussa tai kukinnan jälkeen. Taimet leikataan maanpinnasta ja uutta kasvua muodostuu. Varsia joissa on uutta kasvua voidaan käyttää uusina taimina. Versot otetaan mieluiten taimista jotka ovat kerran kukkineet. Pistokkaat tai pienet taimet istutetaan heti jakamisen jälkeen. Kasvun hillitsemiseksi taimet voidaan latvoa. Taimi haaroittuu enemmän ja saadaan ohuemmat varret jotka ovat leikoksi parempia. Kaupallisessa viljelyssä viljellään samaa kasvustoa 2-4 vuotta. Taimet tarvitsevat tukiverkon.

Kultapiiskua voidaan viljellä penkissä joka on 1 m leveä ja jossa on 3-4 riviä ja taimetiäisyys on 25-30 cm. Taimimäärä on silloin noin 15 kpl/m². Penkkien väliset käytävät voivat olla noin 60 cm. Taimia lannoitetaan keväällä moniravinlannoitteella. Härmä vaivaa kasvia usein. Se siementää itsensä ja voi helpolla levitä liikaa. Kukinta edellyttää että kasvi on tullut oikeaan kehitysvaiheeseen. Tasaiselle kasvulle on 14 tunnin päivä sopiva. Se ei kuki 16 tunnin päivässä ja 8-12 tunnin päivässä se menee lepoon.

Lajikkeet

Kanadanpiiskusta on vanhempi keskikorkea lajike, *Golden Baby/Goldkind*, jolla on kullankeltainen pitkä kukinto ja josta tulee noin 60 cm korkea. Siemenmäärä on noin 12000 kpl/g. Vanhemmasta lajikkeesta *Golden Boy* tulee noin 70 cm korkea ja sen siemenmäärä on noin 3000 kpl/g. Parempi on valita matala lajike koska korkeat ja myöhäiset lajikkeet eivät ehdi valmistua. Tarhapiiskusta on mm. lajikkeet *Cloth of Gold*, *Crown of Rays/Strahlenkrone/Radiant Crown*, *Goldenmosa*, *Golden Thumb*, *Goldstrahl/Peter Pan* ja *Leraft*.

Kultapiisku (IN)

Sato

Kultapiisku korjataan kun 1/3 kukista on auki. Täysi sato saadaan toisena vuonna istutuksesta. Satokautta voidaan pidentää viljelemällä useita lajikkeita. Kanadanpiiskun aikaisista lajikkeista saadaan satoa elokuussa. Ne korjataan usein yksitellen viikon sisällä. Kanadanpiiskun matalista lajikkeista saadaan hyviä satoja kunhan ne ehtivät valmistua.

Käyttö

Kultapiiskua käytetään eniten tuoreena leikkokukkana. Kanadanpiisku säilyy noin viikon maljakossa. Liian aikaisin korjatut kukinnot kestävät huonosti maljakossa. Kultapiiskua voidaan myös kuivattaa.

NUKKAPÄHKÄMÖ

Stachys byzantina K. Koch

Nukkapätkämö on monivuotinen kivikkokasvi, joka muodostaa mättäitä. Varsista tulee noin 50 cm korkeita. Se kukkii siniliilan värisin kukin heinäkuussa. Nukkapätkämö talvehtii hyvin sopivassa kasvupaikassa, mutta märissä paikoissa taimet helposti mätänevät.

Viljely

Nukkapätkämöä lisätään siemenestä maaliskuuhun ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 25 kpl/m². Tavallisesti hyvin itäviä siemeniä tarvitaan 5 g/1000 tainta kohden. Taimet mätänevät helposti mikäli kylvös on liian märkä. Istutusetaisyys riippuu siitä miten nopeasti halutaan tiheä kasvusto. Ensimmäisenä

Nukkapätkämö (IN)

vuonna nukkapätkämöä viljellään mustassa muovissa, joka sitten poistetaan.

Lajikkeet

On esim. olemassa lajike *Silver Carpet*.

Sato

Nukkapätkämö kukkii ja antaa satoa toisena vuonna istutuksesta. Kukkavana korjataan heinäkuun alussa ennenkuin kukat ovat avautuneet.

Käyttö

Eniten nukkapätkämöä käytetään kuivattuna, sekä väri että muoto säilyvät. Sitä voidaan käyttää sekä tuoreena että kuivattuna esim. kimpuissa ja asetelmissa. Villaiset harmaanvihreät lehdet ovat myös olleet kysytyjä sekä tuoreena että kuivattuna. Tuoreilla lehdillä voidaan koristella erilaisia astioita. Mikäli kukkavana myydään tuoreena annetaan sen kukkia. Maljakkokestävyys on noin viikko.

Nukkapätkämö (GK)

TARHAKULLERO

Trollius L. Cultorum-ryhmä Monivuotinen

Kasvupaikan tulisi olla ravinteikas, multava ja aurinkoinen tai puolivarjoisa. Tarhakullero kukkii touko-kesäkuussa. pH-arvo 5,5 - 6,5 on so-piva.

Viljely

Siemenet kylvetään myöhään syksyllä tai maaliskuuhun laatikoihin. Siemenet on kylmäsäilytettävä 2-3 viikkoa -5 °C lämpötilassa. Sopivin viljelylämpötila on +10-15 °C.

Lajikkeet

On olemassa siementä tavallisesta tarhakullerosta, jota voidaan käyttää leikkoksi. Vanhemmasta lajikkeesta *Gul* tulee 50 cm korkea. Muita lajikkeita ovat mm. *Alabaster*, *Cheddar*, *Earliest of All*, *Goldquelle*, *Goliath*, *Orange Globe*, *Orange Princess* ja *T. Smith*.

Sato

Tarhakullero korjataan kun kukkanuppu on täysin kehittynyt, mutta vielä nupuillaan ja se laitetaan syvään veteen heti sadonkorjuun jälkeen. Samasta kasvustosta voidaan saada satoa 5-8 vuotta.

Käyttö

Tarhakulleroa käytetään tuoreena ja se kestää lähes viikon maljakossa.

Tarhakullero (IN)

TÄHKÄVERBENA

Verbena hastata L.

Monivuotinen

Tähkäverbena tulee noin 1 m korkea. Se kukkii elokuussa. Kasvupaikan tulee olla hiekkainen, kuiva ja aurinkoinen. Vesi ei saa jäädä seisomaan. Taimet kuolevat helposti talvella.

Viljely

Tähkäverbena kylvetään huhtikuussa ja taimet istutetaan avomaalle touko-kesäkuussa, noin 16-25 kpl/m². Siemeniä tarvitaan 2 g/1000 tainta kohden.

Lajikkeet

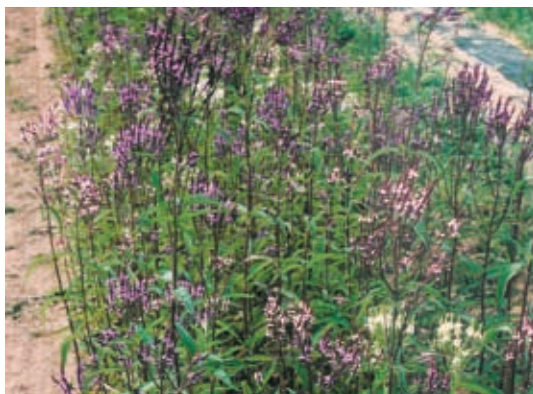
On olemassa lajikkeita joilla on siniset, vaaleanpunaiset tai valkoiset kukat.

Sato

Tähkäverbena korjataan parin viikon aikana kun kukat ovat täysin avautuneet, mutta ennenkuin ne ovat kukkineet. Kasvista saadaan hyviä satoja.

Käyttö

Tähkäverbena käytetään sekä tuoreena että kuivattuna. Sillä on hyvä kestävyys leikkokukkana.

Tähkäverbena (GK)

PAPERIKUKKA

Xeranthemum annuum L.

Yksivuotinen

Paperikukasta tulee noin 60 cm korkea. Se kukkii heinä-syyskuussa kerrotuin kukin. Se viihtyy aurinkoisessa paikassa kevyessä maassa.

Viljely

Paperikukka kylvetään toukokuussa ja taimet istutetaan ulos touko-kesäkuussa, noin 40 kpl/m². Siemenmäärä on noin 700 kpl/g. Siemeniä tarvitaan noin 3 g/1000 tainta kohden. Siemenet itävät viikossa +15 °C lämpötilassa. Taimet saattavat tarvita tukea. Paperikukka voidaan myös kylvää suoraan kasvupaikalle toukokuun lopussa hiekkapitoiseen maahan.

Lajikkeet

On olemassa vanhempi lajikesekoitus jolla on kerrotut kukat ja siitä tulee 60 cm korkea. Lisäksi on olemassa lilianvärisiä, valkoisia ja vaaleanpunaisia lajikkeita.

Sato

Paperikukka korjataan elokuussa kun kukka ei vielä ole täysin avautunut. Varret leikataan saksilla kerralla. Korjuussa varret sotkeutuvat helpolla toisiinsa. Kasvista saadaan hyvä sato.

Käyttö

Paperikukkaa käytetään eniten kuivattuna ja se kuivataan heti sadonkorjuun jälkeen. Sitä voidaan myös käyttää tuoreena

Paperikukka (GK)

Paperikukka (IN)

ISO-OLKIKUKKA

Xerochrysum bracteatum (Vent.) Tzvelev

Yksivuotinen

Korkeista lajikkeista tulee 80-100 cm korkeita ja matalista 30-45 cm. Iso-olkikukka kukkii heinäkuusta hallan tuloon saakka. Se on hieman hallanarka.

Viljely

Iso-olkikukka kylvetään huhtikuussa. Siemeniä tarvitaan noin 3 g/1000 tainta kohden. Suorakylvössä tarvitaan siemeniä noin 15 g/100 m. Siemenmäärä on 1200-1600 kpl/g. Itämislämpötila on +20 °C. Taimet istutetaan ulos hallanvaaran men-tyä ohi 15-20 cm taimietäisyydelle, noin 25 kpl/m². Viljelylämpötilan pitäisi olla yli +12 °C. Viljelyaika on 8-10 viikkoa. Mikäli päänuppu poistetaan kehitty enemmän sivunuppuja ja saadaan enemmän versoja. Iso-olkikukka on tavallisesti terve kasvi, mutta harmaahometta voi joskus esiintyä. Viljelypaikkaa on joskus vaihdettava. Sitä lannoitetaan hieman enemmän kuin muita kasveja.

Iso-olkikukka (GK)

Lajikkeet

Sekä matalia että korkeita lajikkeita viljellään. Vanhemmat lajikkeet ovat *Bikini*-tyyppiä, jotka muodostavat monta lyhytvartista kukkaa. Matalista lajikkeista on olemassa valkoisia, vaaleanpunaisia, kirkkaanpunaisia, keltaisia ja aniliiinpunaisia lajikkeita.

Toinen ryhmä on korkeat vanhemmat lajikkeet. *Borussorum Rex* on kirkkaanvalkoinen ja kerrottu, *Ferrugineum* on kuparinvärinen ja kerrottu, *Luteum* on keltainen ja kerrottu, *Purpureum* on purppuranpunainen ja kerrottu, *Eldboll* on tummanpunainen ja kerrottu, *Silvery Rose* on ruusunpunainen, *Weisse Kugel* on valkoinen, *Bronze Kugel* on kuparinvärinen, *Gold Kugel* on keltainen, *Rosa Kugel* on ruusunpunainen ja *Lachs Kugel* on lohenpunainen. Lisäksi on väriseko-

tuksia sekä lajikkeet *Chico*, *Monstrosum* ja *Tom Thumb*.

Sato

Kukat korjataan ennen kuin ne ovat täysin avautuneet ja ne avautuvat vielä kuivauksen aikana. Mikäli kukka poimitaan liian myöhään se avautuu liikaa ja keskustasta tulee liian dominoiva. Kasvista saadaan useimmiten kohtuullinen sato, harvoin erittäin hyvää.

Käyttö

Iso-olkikukkaa käytetään eniten kuivattuna. Lehdet poistetaan joskus ennen kuin varret ripustetaan kuivumaan. Matalat lajikkeet langoitetaan. Mikäli iso-olkikukkaa käytetään tuoreena leikkokasvina se säilyy vain lyhyen aikaa maljakossa.

Iso-olkikukka (IN)

KORISTEMAISSI

***Zea mays* L. var. *japonica* Van Houtte**

Yksivuotinen, lämmittämätön kasvihuone

Koristemaissista tulee noin 2 m korkea. Tähti joka kuivataan koostuu kiiltävistä erivärisistä siemenistä. Se viihtyy parhaiten kosteutta pidättävässä maassa aurinkoisessa ja tuulensuojaisessa kasvupaikassa.

Viljely

Koristemaissi ei ehdi valmistua avomaalla vaan

Koristemaissi (IN)

se on viljeltävä lämmittämättömissä kasvihuoneissa. Siemeniä tarvitaan noin 400 g/1000 tainta kohden. Siemenmäärä on noin 4-5 kpl/g. Siemenet kylvetään huhtikuussa ja taimet istutetaan noin 30 x 30 cm taimietäisyydelle noin kahden viikon taimikasvatuksen jälkeen kasvihuoneessa. Pölytyksen takia istutetaan ainakin 10 tainta lähekkäin. Koristemaissi on tuulipölytteinen ja taimia voidaan ravistella. Eri lajikkeita ei tulisi istuttaa vierekkäin, ne voivat risteytyä.

Lajit ja lajikkeet

Z.m. var. *japonica multicolor* lajilla on monta eri väriä tähtässä ja sen viljely on onnistunut. Mansikkamaissilla on punaiset tähkät. Myös sen viljely on onnistunut, mutta sato on jäänyt pieneksi ja viljelyaika on keväästä syksyyn. Yli 15 koristemaissilajiketta kokeiltiin lounais Suomessa ja useimpien viljely onnistuu vain kasvihuoneessa.

Sato

Tähkät korjataan kun siemenet ovat kiinteät ja kovat. Tähtästä otetaan pois verholehdet jotka ovat tähkän ympärillä paitsi alimmat jotka jätetään koristeeksi. Tavallisesti muodostuu yksi tähkä taimea kohden. Sato ei ole suuri.

Käyttö

Koristemaissi on sekä koriste- että hyötykasvi ja sen lisäksi se voidaan kuivata. Se säilyy 1-3 viikkoa.

ISOTSINNIA

***Zinnia elegans* Jacq.**

Yksivuotinen

Kasvi kukkii heinä-syyskuussa. Isotsinnia saa avomaalla helposti laikkuja kukkiin. Ontto varrenniska on heikko. Taimista tulee 20-100 cm korkeita. Kasvupaikan tulee olla lämmin ja aurinkoinen.

Viljely

Siemeniä tarvitaan noin 15 g/1000 tainta kohden. Siemenmäärä on 150 kpl/g. Siemenet itävät 5-10 päivässä +18 °C lämpötilassa. Viljelyaika on 9-10 viikkoa ja paras viljelylämpötila on +18-20 °C. Siemenet kylvetään maaliskuuti-

kuussa ja itämislämpötila ei saa olla alle 21 °C. Se itää viikossa +22 °C lämpötilassa ja siemenet peitetään. Lehdistä tulee keltaiset mikäli yölämpötila taimikasvatuksen aikana on alle +16 °C. pH-arvo saa olla 7. Optimipäivänpituus on 14 tuntia. Kasveista tulee hyvin matalat mikäli lämpötila on alle +10 °C tai mikäli kasvualusta on kuiva. Taimietäisyys on korkeille lajikkeille 30-40 cm ja matalille 20 cm.

Lajikkeet

Vanhemmista lajikkeista on *Mammuth*-sekoituksessa pastellinvärejä ja siitä tulee 90 cm korkea. *Thumbellina*-sekoituksessa on eri värejä ja siitä tulee 15 cm korkea. Sekoituksella *Ruffles* F1 on runsaasti keskisuuria kukkia ja siitä tulee 70 cm korkea. Lajikkeella *Giant of California* on

Isotsinnia (IN)

Isotsinnia (IN)

suuret kukat ja siitä tulee 50 cm korkea. Sekoituksesta *Lilliput* tulee 45 cm korkea. Sekoituksessa *Peter Pan Mixed* F1 on monia värejä ja siitä tulee noin 30 cm korkea. Muita lajikkeita ovat mm. *Benaryn Riesen* -sarja, *Lilliput Gem* -sarja, *Oklahoma* -sarja, *Giant* -sarja, *Profusion* -sarja ja *Zinnita* -sarja. Isotsinnialajikkeita ovat myös *Sunbow Purple*, *Sunbow Scarlet*, *Envy*, *Peppermint Stick*, *Big Boy*, *Futura*, *Persianmatto*, *Purple Prince*, *Sprite*, *Envy Double*, *Peppermint Stick*, *Green Apple* ja *Fire works mix*.

Sato

Isotsinnia korjataan kun sekä kukat että varret ovat tarpeeksi valmiit.

Käyttö

Isotsinniaa käytetään tuoreena ja se kestää lähes viikon maljakossa.

Kirjallisuus

NYMAN, I. Snittväxter på friland – odlingsanvisningar. 1994. Svenska lantbrukssällskapens förbund. 117 s. Helsingfors.

RÄTY, E. & ALANKO, P. Viljelykasvien nimistö. 2004. Puutarhaliiton julk. nro 328. 200 s. Helsinki.

Kotimaisia ja ulkomaisia siemenluetteloita:

www.Benary.de

www.exoticgarden.fi

www.helle.fi
Lord Nelson -siemenet.

www.hyotykasviyhdistys.f

www.impecta.se

www.isoaidinkasvit.fi

www.jelitto.com

www.kauppila.fi
Suttons -siemenet.

www.korpikangassiemen.fi
Mr.Fothergill's och Thompson & Morgan -siemenet.

www.Richters.com

Siemen Vesa. Pori. siemenvesa@kolumbus.fi.
On esim. olemassa lajike *Silver Carpet*.

